

ajdovščina, 14. oktobra 1974

Leto iskanj in dela

Morda je res nekoliko nenavadno, če štejemo obletnico kakega dejanja od časa, ko še ni ničesar bilo, namesto odkar je nastalo. Morda pa je včasih vendarle prav tudi tako, da bi spoznali pravi obseg in vrednost doseženega dela. Od temeljnih organizacij združenega dela sta v tem času pred letom dni v našem podjetju živeli le želja in skrb, kdaj bomo začeli delati na tem, skrb, katere uredništev so stalno odlagale trenutne poslovne naloge.

Po letu dni ne moremo biti zadovoljni in tudi sam nisem zadovoljen z doseženim, ne zato, ker smo malo storili, ampak zato, ker bi lahko več. Vendar pa me prizadeva, ko tu in tam slišim, da nismo storili ničesar. Marsikaj se je spremenilo, marsikaj se še spreminja in še veliko se bo.

Nič več ni širokih in izključnih pooblastil delavskega sveta podjetja (temu ob še neurejenih samoupravnih in organizacijskih aktih in ob obstoju delavskih svetov TOZD skoraj ne najdemo področja dela), odborov in vodilnih posameznikov. Pota res še niso uhojena, a smer je začrtana in jasna. Tod kjer so pred leti umirale ekonomske enote (ki, pravici na ljubo rečeno, niso nikdar prav zaživele) in so delovne enote od predilnice do uprave živele le kot imena za poimenovanje delov sicer enotnega in centraliziranega podjetja, že živijo temeljne organizacije s svojimi delavskimi sveti in odbori, ki delujejo in obravnavajo vse večje in pomembnejše naloge, svoje pravice in dolžnosti. In prav zato, ker delujejo, še bolj izstopa tisto, kar še ne živi in se nam tako zdi, da se stvari prepočasno premikajo in da smo malo ali celo nič storili.

Slišijo se tudi glasovi o odporih izvajanju ustavnih sprememb. Ne bi hotel zavračati takih kritičnih pripomb, če kalijo iz želje, da bi v tem hitreje krenili naprej in imajo jasno predstavlo, kje smo in kaj resnično zmoremo. Gledano skozi to prizmo bi odpore imenoval ovire, ki so vsakodnevne: objektivne in subjektivne in se nam, razstavljene na svoje sestavne dele, kažejo predvsem kot organizacijske in kadrovske: kako ob kupu povečanega dela z razpoložljivo kadrovsko zasedbo v enakem času opraviti še veliko delo uresničevanja sto novih poti in odnosov, ki nam jih nalaga nova ustava. In tu vse preveč ob sicer dobrih namelih delamo napak: hoteli bi postoriti še to in ono vsakdanje opravilo, še več — opraviti kar vse, kar smo in kakor smo delali doslej, ob vsem tem pa še sočasno sprejeti nase veliko delo nove ustave. To pa ne gre, ne da bi opustili kaj drugega, kar nam je doslej izpolnjevalo naš delovni dan, zato se nam včasih naš veliki voz nove ustave znajde na stranskem tiru, na katerega ga odrinejo vsakodnevne operativno poslovne zadolžitve. Nekako tako, kot se že vrsto let dogaja organizaciji, ki terja korenite posege za posodobljenje v proizvodnji in poslovanju, a se nam delo na tem področju iz leta v leto v našo neprecenljivo škodo odmika.

Tako se vendarle trudimo, napredujemo, zastajamo in grešimo. In če se pri tem kdaj razhajamo, je tudi to človeško in lastno vsakemu iskanju novih poti in rešitev. Pri tem pa se moramo izogibati površnim sklepom, vulgarnim razlagam, nestrpnosti, tendencioznosti, predimenzioniranju negativnih pojavov in skrivanju za obrabljeno, a vselej nevarno prakso »ljudje pravijo«.

Če se ozremo leto nazaj, si bomo verjetno enotni v tem, da potli nazaj ne le, da ni

Delitev sredstev med TOZD

Po ustanovitvi temeljnih organizacij združenega dela je delitev sredstev podjetja med temeljne organizacije eden izmed prvih pogojev za pravno potrditev obstoja TOZD — vpisa v sodni register!

Namen tega sestavka ni razlaga ekonomskih kategorij sredstev in njihovih virov, niti ne razlaga predloga o delitvi, ki je od 2. oktobra 1974 v razpravi, pač pa želja, da bi s poljudno razlago bistva sprememb, ki nastanejo z razdelitvijo sredstev podjetja na TOZD ta sestavek prispeval k uvajanju resnično drugačnih odnosov, ki so kot pravica in dolžnost delovnih ljudi na področju združenega dela zapisani v novi ustavi.

Da delovni ljudje združujejo delo in sredstva z namenom, da z določeno aktivnostjo zadovoljujejo svoje in druge potrebe, izhaja iz ustave. Od tod izhaja obveza, da mora

TOZD hkrati z ustanovitvijo razpolagati s sredstvi, ki ji omogočajo gospodarsko aktivnost, izraženo v predmetu poslovanja ob sami ustanovitvi.

Iz ustavnih določil tudi izhaja, da z družbenimi sredstvi, namenjenimi za kakršnokoli dejavnost, gospodarijo delovni ljudje, ki tako dejavnost opravljajo. Odtod pa izhaja, da izven TOZD ne morejo obstajati nikakršna sredstva, torej tudi obveznost razdelitve vseh sredstev na TOZD.

Lahko bi v zvezi s sredstvi še naštevati ustavna določila, določila raznih zakonov, predpisov in podobno toda imenujmo jih PRAVICE in DOLŽNOSTI delovnih ljudi. Prav v pravicah in dolžnostih pa je bistvo sprememb.

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVE STATVE

Spet odložitev dobav

V začetku leta smo si postavili cilj, da moramo do proslave 25-letnice podjetja pognati še 5 novih prstančnih strojev, zgraditi 1000 m² skladiščnega prostora ter pognati 20 brezčolničnih statev. Ti načrti so bili realni, ker so jih potrdili tudi izvajalci oziroma dobavitelji.

Bolj kot smo se bližali 30. novembru, bolj negotovi so postajali ti termini.

Ceprav nam je SGP Primorje pismeno potrdilo, da bo skladišče zgrajeno do novembra, je že nekaj mesecev dokončno znano, da hale ne bo. V ponudbi je namreč določen dobavni rok 6 mesecev po začetku del.

Pred dvema tednoma nam je dobavitelj prstančnih strojev Krušik iz Valjeva ponovno potrdil, da bodo stroji že proizvajali do naše proslave. Stroji naj bi prispeli v naše podjetje 7. oktobra 1974, montaža pa naj bi se začela že 9. oktobra 1974.

Do zadnjega negotova je bila dobava 20 brezčolničnih statev firme Rūti. Z njo je bilo dogovorjeno, da mora biti montaža za-

ključena do 20. novembra 1974. Ko so bili mojstri in obratovodja tkalnice na praksi pri Rūtiju, smo dobili sporočilo, da se dobava strojev premakne za en mesec. Po raznih ostrih debatah, ki jih je z odgovornimi firme Rūti imel tovariš Weingerl, ter po izmenjavi odločnih teleksov nam je firma Rūti pismeno potrdila, da bodo prvi 4 stroji dospeli v našo tovarno 9. novembra 1974. Montaža naj bi se začela 11. novembra 1974 ter bila v glavnem zaključena že 27. novembra 1974.

Ceprav moramo tako napete roke jemati z določeno rezervo, lahko upravičeno računamo, da bodo ob 25-letnici obstoja podjetja prve nove statve nadomestile 60 najbolj izrabljenih starih statev.

Jubilejno leto 1974 bo v pogledu opravljenih investicij prav gotovo rekordno, saj smo v tem letu postavili 3 raztezalke ter 20 previjalnih avtomatov v predilnici, tiskarski stroj ter šablonarno v oplemenitilnici.

Poleg navedenega bo, kot že rečeno, 30. novembra dokončana montaža 5 prstančnih strojev, 20 statev, merilnega stroja ter mehalne naprave za vodo.

Nova okrepčevalnica dobiva svoj dokončni videz in upamo, da bodo do proslave tudi vrstne hiše končane.

TK

več, ampak da so nove brazde za nami vendarle že globoke in dolge. Ob tem se spominjam besed našega revolucionarja, misleca in gospodarstvenika Borisa Kidriča, ki je v prvem letu delavskega samoupravljanja 1950, ko je bilo le-to še resnično v povojih, po razgibani seji delavskega sveta v nekem kolektivnem dejalu: Poti nazaj ni več. In res je ta pot skoraj v petindvajsetih letih kljub težavam, zastojem in odmikom vendarle šla naprej in samo naprej.

Morda bi bilo prav — ne da bi bili prezdovoljni z doseženim in brez akcije za naprej — da bi kdaj tudi s tega vidika ocenili našo prehojeno pot in naša prizadevanja, da z novim tokom prevetrimo naše misli in dejanja ter naše odnose, v katerih sicer tudi prej nista domovala oblast in nesamoupravni odnosi, nasproti tedanjim ureditvi, da bi se sedaj ne mogli hitreje vključiti v nove tokove in nove odnose, in ne le vključiti, ampak jih biti sposobni tudi soustvarjati.

GS

IE VSEBINE:

- Str. 2 Kdaj nova menza
- Str. 3 Kje smo v uresničevanju nove ustave
- Str. 4 Akcija za povečanje članstva ZK
- Str. 6 Mladi v Tekstilu
- Str. 9 Naša manekenska ekipa
- Str. 12 Imeli smo jih

Kdaj nova menza?

To je vprašanje, ki si ga upravičeno zastavlja vsak član našega podjetja. Obljube ob podpisu pogodbe z izvajalcem »Komunalnim podjetjem«, da bo nova menza nared do 5. maja, so že davno splavale po vodi. Minil je maj, junij, julij, avgust in september, z menzo pa ni še nič. Fasada je v novi preobleki, zunanja ureditev tudi, zelenice čakajo vrtnarja, oprema je dobavljena, v notranjosti objekta delajo pleskarji in elektriki. Znaki torej, da se delo le bliža koncu. Res je, nova menza bo lahko kmalu gotova, toda le v primeru, da bomo montažo opreme jemali prav tako resno, kot smo jemali resno montažo novih strojev. Večino še neopravljenih del smo dolžni opraviti sami. Gradbena in pleskarska dela so skoraj v celoti končana, izvajalec in monter stropa pa čaka, da sami najprej montiramo ventilacijski sistem, kot smo se dogovorili. Torej, krivde in krivcev za zamujanje rokov ni iskati samo pri izvajalcu gradbenih del, temveč tudi pri nas. Poleg tega pa moramo upoštevati tudi to, da je velika večina vzrokov za zamujanje rokov takih, da niti mi, niti izvajalec gradbenih del nanje kaj dosti nismo mogli vplivati. Dodatna dela, spremembe načrtov, pomanjkanje keramičnih ploščic, menjava strehe v najbolj neprimernem vremenu, sprememba konstrukcije vetrolova zaradi pomanjkanja kotnega železa, dodatna gradnja energetskega jaška, otežkočeno reševanje tekočih problemov zaradi oddaljenosti projektanta in njegove premajhne angažiranosti pri operativnih delih, iska-

nje ponudb in izbiranje najboljšega načina prezračevanja in ogrevanja, vse to je vplivalo na podaljšanje predvidenega časa in, kar je najvažnejše, tudi na podražitev objekta. Če pa ob tem pomislimo še na to, da so se vzporedno z gradnjo menze samoupravni organi komaj konstituirali, da pa bi bila včasih zaradi sprememb na načrtih potrebna njihova odločitev, ni pa jo imel kdo sprejeti, nam je tako razumljivejša zamuda pri gradnji. Vsaka sprememba ali dodatna stvar, ki v projektu ni predvidena, pomeni namreč nova sredstva, o katerih pa lahko odloča samo delavec in nihče drugi. Zaradi premajhne angažiranosti projektanta so bili nemalokrat izvajalec, nadzorni in tisti, ki so v podjetju odgovorni za gradnjo menze, prepuščeni sami sebi.

Zaradi pomanjkljivosti v projektu so morali sami izbirati barve, tone, najboljše načine izvedbe itd. Tak posej pa ni niti enostaven niti hvalen. Sto ljudi, sto okusov, tako tudi pri naši novi menzi in srečni roki pri oblikovanju fasade, vetrolova itd. Nekateri jo hvalijo, drugi grajajo. Vsi ne bomo nikdar zadovoljni.

Prav gotovo pa je, da bo, ko bo končana, naša menza ena najlepših v Ajdovščini in najbrž tudi daleč naokoli. To je tudi pomembno. Najbrž nikomur v podjetju ni vseeno, kako in kje preživi polurni odmor v delovnem času. V menzi, tako kot bo, mu bo gotovo lepo in prijetno, ne glede na njegovo upravičeno grodnjanje med gradnjo.

D. K.

Pogodbeni 1. maj za vselitev je že davno mimo—bodo vrstne hiše končane vsaj pred zimo?

NEKAJ O PLANIRANJU

V času, ko prehajamo v delavsko samoupravljanje po temeljnih organizacijah združenega dela, je nujno, da se o pomenu planiranja seznanijo vsi delavci, predvsem pa člani samoupravnih organov.

Kaj je to plan ali načrt, je vsakomur več ali manj znano. Na vprašanje, zakaj nam služi plan ali načrt, pa bo mogoče moral kdo že malo pomisliti. Pa si zamislimo, da si hočemo zidati hišo. Ali si jo bomo postavili brez vsakršnega načrta? Čisto gotovo ne. Vedeti moramo, kako veliko si hočemo zidati, kakšna naj bo notranja ureditev, koliko naš bo stala itd. Zato moramo imeti načrt, iz katerega bodo razvidni vsi podatki, kakšna naj bo hiša, ki jo želimo imeti in koliko denarja bomo za to potrebovali.

Torej načrt naj bi predstavljal naše želje in cilje, ki naj bi se uresničili v določenem času.

Tudi vsako delo ima svoj cilj, svoj smoter. Če pa hočemo uresničiti

cilje, si moramo naše delo začrtati — planirati.

«Planirati» torej pomeni načrtovati, nekaj predvidevati, kaj in kako bomo delali, da bomo dosegli tiste cilje, ki jih želimo doseči.

Tudi v podjetju delamo, vsi delamo, vsaj na svojem delovnem mestu, za namenom, da si ustvarjamo »vsakdanji kruh«, in da si ga iz leta v leto izboljšujemo. Za doseg te ciljev si tudi v podjetju postavljamo naloge, ki jih moramo izvrševati med letom, da bomo dosegli tiste cilje, ki jih želimo. Te naloge pa si postavljamo v obliki letnega plana poslovanja, ki nam pove, kaj bomo delali, koliko bomo delali in kako naj bi delali, da bomo dosegli zaželjene cilje. Plan pa naj ne bo samo nek spisec želja, ampak mora tudi zagotavljati, da se bomo po njem ravnali in da ga bomo tudi vsi izpolnjevali, skratka, plan naj bo tudi naša zadolžitev!

Kot že omenjeno, planiranje poslovanja oziroma planiranje celotne dejavnosti delovne organizacije in TOZD zajema vsa predvidevanja nalog v bodočem poslovanju, način izpolnjevanja teh nalog, ter potreba izpolnjevanja teh nalog ter potrebna sredstva in ljudi za izvršitev teh nalog.

Zato delo planiranja ni enostavno in se kompliciranost še povečuje s pogoji samoupravljanja, saj morajo pri izdelavi in sprejemanju plana sodelovati vsi delavci. Čisto gotovo je, da bi moral biti vsakdo primerno seznanjen z načrti in cilji oziroma uspehi, ki jih hočemo doseči in zainteresiran za njihovo izvedbo. Zato pa je potrebna dobro organizirana planska služba, ki bo zajemala širši krog ljudi ne samo v skupnih službah, ampak tudi v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela. Zato naj ne bo plan izdelek enega človeka ali kvečjemu nekaj ljudi, ampak naj bo vsak letni plan rezultat predvidevanj vseh zaposlenih, če pa že ne vseh, pa vsaj tistih, ki so za to najbolj zadolženi, to pa so strokovni kadri ter samoupravni organi.

Plan poslovanja podjetja oziroma vsake temeljne organizacije združenega dela zajema naslednje glavne naloge oziroma posamezne plane: — plan prodaje (realizacije) gotovih izdelkov,

(Nadaljevanje na 5. strani)

O stroških in številu malic

V letošnjem letu, to je od januarja do vključno avgusta, je bilo vsega skupaj podeljeno 98.182 obrokov malic. Skupni stroški so v tem času znašali 698.933 din. To pomeni, da je povprečna vrednost obroka znašala 7.12 din. V to ceno so zajeti stroški prehrabnih artiklov, kruh, gorilni plin in osebni dohodki osebja kuhinje. Preostali stroški, kot so amortizacija in drugi režijski stroški, niso zajeti. Če upoštevamo, da so skupni stroški znašali 698.933 din in da so abonenti prispevali v tem času 303.363 din, pomeni da je podjetje prispevalo 395.570 din za kritje navedenih stroškov. Če preračunamo koliko od tega odpade na 1 obrok, ugotovimo, da je podjetje prispevalo še cca 4.— din za vsak obrok hrane. Kakšno je bilo gibanje števila in vrednosti malic v tem letu, pa nam prikazuje naslednja tabela:

Mesec	Skupno štev. malic	Povprečno št. malic na dan	Materijalna vrednost obroka s kruhom	Celotna vrednost obroka
JANUAR	12.068	524	5,00	6,95
FEBRUAR	12.890	548	4,80	6,67
MAREC	13.824	553	5,06	6,92
APRIL	12.782	547	5,11	7,16
MAJ	12.133	539	5,41	7,54
JUNI	12.146	540	5,11	7,04
JULIJ	10.923	512	5,06	7,25
AVGUST	11.416	486	5,42	7,50

P. D.

Dopisujte v Ajdovski tekstilec

Bomo poiskali nove rešitve za stimulatívno nagrajevanje?

Veliko besed je bilo že izrečenih na račun našega sistema nagrajevanja, zato mislim, da ne bo napak, če povemo še nekaj.

Vsak mesec sproti se razburjamo ob ocenjevanju in ugotavljam, kako ocenjuje eden in kako drugi nadrejeni. O zakonitosti ocenjevanja smo delno že razčistili, vendar po mojem mišljenju ni toliko napačen kriterij »odnos do dela«, pač pa samo razmerje med kriteriji, saj znaša seštevek vseh ocen 5 po vseh možnih kriterijih na enih delovnih mestih 20 %, na drugih pa se giblje različno: 18,7 %, 16 %, 14,7 %. Tako na določenih delovnih mestih najboljše (normalno dosegljiva) ocena 6 daje občutno nižje odstotke, kot ocena 5 na določenih drugih delovnih mestih.

Prav tako se mi zdi, da bi morali imeti vsi kriteriji enak razpon, in sicer od 0 do 7, s tem, da bi bila za vse kriterije tako težko dosegljiva ocena 7, kot je za kriterij odnos do

dela. Mislim, da je tu glavni problem našega sistema nagrajevanja. Ob začetku smo rekli, da je pač tak sistem, kot je, bolje kot nič, vendar se ne smemo zadovoljiti s tem, ampak moramo sistem dograjevati in izpopolnjevati, da bo čimbolj objektiven in res stimulativen. Sistem nagrajevanja naj res pokaže prizadevanje človeka na delovnem mestu, vendar neke meje bi pač že morale obstojati, kajti ne vem, če je pravi sistem nagrajevanja tak, da dve enako ocenjeni delovni mesti diferencira stimulacija za preko 42.000 S din na mesec, s tem da je osebna ocena na delovnem mestu, ki ima omenjen nižji izplačan osebni dohodek za 0,33 % boljša!

Mislim, da se ni treba tako slepiti z ocenami delovnih mest in tudi ne z osebni ocenami. Sedaj pa razmislimo vsi skupaj, kaj je potem naša stimulacija.

A. N.

RAZMISLANJE NA TEMO:

»Kje smo v uresničevanju nove ustave«

Eno izmed temeljnih načel naše nove ustave je samoupravljanje. Samoupravljanje pa ni samo pravica, ampak tudi dolžnost nas vseh. Nova ustava je tej pravici in seveda dolžnosti delovnega človeka dala še poseben poudarek.

Samoupravljanje ni sicer novost nove ustave. Začetki delavskega samoupravljanja segajo v leto 1957, ko je zvezna skupščina sprejela zakon o upravljanju v podjetjih. To načelo naše družbene ureditve je potem dobilo svoje mesto v ustavi in v poznejših ustavnih spremembah tudi vedno večji poudarek.

Kaj je na področju samoupravljanja v združenem delu prinesla nova ustava?

Prva in najpomembnejša novost nove ustave je pravica in dolžnost delavcev v delovni enoti, ki predstavlja zaključni tehnološki proces, katere rezultate dela se dajo meriti — ovrednotiti in se kot končni proizvodi ali polproizvodi pojavijo na tržišču, da ustanovijo svojo temeljno organizacijo združenega dela — TOZD.

Temeljna organizacija združenega dela je temelj naše družbenoekonomske ureditve in družbenoekonomskega sistema Jugoslavije.

Drugo, prav tako pomembno načelo nove ustave pravi, da delavci temeljne organizacije združenega dela ugotavljajo in delijo dohodek, ki ga ustvari temeljna organizacija združenega dela. Samo temeljna organizacija združenega dela oziroma njeni delavci imajo pravico odločati o tem, koliko ustvarjenega dohodka bodo namenili za osebne dohodke, za razširitev materialne baze, koliko sredstev bodo za določene namene združili na ravni podjetja, skratka o rezultatih dela temeljne organizacije odloča edino in samo temeljna organizacija.

Marsikaj se ob tem, ko govorimo o novostih, ki jih je v zvezi z združenim delom prinesla nova ustava, pojavlja vprašanje in tudi trditve, da se pri nas v naši organizaciji združenega dela — v našem podjetju, po sprejemu nove ustave ni ničesar ali skoraj nič spremenilo.

Ni moj namen, da bi na tem mestu, ob tej priložnosti odgovarjal na taka vprašanja oziroma trditve. Prav tako pa ne bi bilo prav, da bi šli molče mimo takih trditve. Gotovo je, da se je v tem letu v našem podjetju že marsikaj spremenilo, res pa je tudi, da bi lahko bilo storjenega še veliko več, najmanj pa drži to, da se ni ničesar spremenilo.

Samokritično smo že večkrat priznali, da smo sorazmerno pozno ustanovili temeljne organizacije združenega dela, da je bil sporazum o združitvi temeljnih organizacij združenega dela sprejet na zborih delavcev šele v sredini februarja letos, da so bili v aprilu mesecu izvoljeni organi samoupravljanja temeljnih organizacij in podjetja ter organi delavske kontrole. Med tem so zbori delavcev sprejeli začasne statutarne sklepe, v katerih so določeni organi samoupravljanja in njihove pristojnosti.

Ko primerjamo prejšnjo ustavno ureditev združenega dela in sedanjo, ki v novih samoupravnih aktih, v konkretni praksi šele nastaja, moramo vedeti zlasti naslednje:

1. o rezultatih dela vseh delavcev Tekstine in o vseh drugih pomembnih vprašanjih iz dela, tudi o delitvi osebnih dohodkov, je odločal delavski svet podjetja in njegovi izvršilni organi (odbor za delovna razmerja, proizvodni odbor in drugi),
2. zbori delavcev po prejšnji ureditvi praktično niso imeli nobenih pristojnosti in pravic odločanja,
3. po novi samoupravni ureditvi delavski svet podjetja ne ugotavlja in deli dohodek, ampak le-tega ugotavlja in deli temeljne organizacije združenega dela. Delavski svet podjetja nadalje ne določa osebnih dohodkov delavcem temeljnih organizacij. Osnutek statuta predvideva, da bi delavski svet podjetja določil osebni dohodek edino direktorju podjetja in vodilnim delavcem.
4. Statut podjetja in druge samoupravne akte je po prejšnji ureditvi sprejemal delavski svet. Nova ustava pa določa, da vse samoupravne akte temeljnih organizacij, podjetja in akte o drugih oblikah združevanja sprejemajo delavci temeljnih organizacij v večino delavcev vseh temeljnih organizacij.
5. Zbori delavcev temeljnih organizacij so po novi ustavi nosilci vseh temeljnih pravic. Spomnimo se, da smo v našem podjetju, če se ne motim v začetku meseca februarja, odločali o povišanju osebnih dohodkov na zborih delavcev v vseh temeljnih organizacijah. To pomeni, da so se tudi naši delovni ljudje že poslužili ustavne pravice — delitve dohodka in osebnih dohodkov. Vprašajmo se, če smo kdaj prej na zborih delavcev sklepali o osebnih dohodkih.

Še bi lahko razmišljali na temo »da se ni ničesar spremenilo«, prav tako bi morali razmišljati o tem, kaj se v resnici ni spremenilo ali se je premalo spremenilo.

Predvsem bi želel poudariti, da je uresničevanje nove ustave v konkretni samoupravni praksi dolgotrajen proces, ki ga ni mogoče uresničiti z dekretom, z ukazom. Preveč smo vsi ali večina nas obremenjeni z minulo prakso, z minullim načinom dela, ki je preprosto in imel priokus oblasti. Človek pa ne bi bil človek, če se ne bi zavestno ali podzavestno, vede ali nevede, načrtno ali nenadžrtno odklepal stare prakse. Vsi smo najbrž kdaj doživeli, da nam je mati ali oče, učitelj ali kdo drugi dejal »tako sem jaz delal, tako je delal moj oče in moj ded in tako boš delal tudi ti sin ali hči«. Sin pa je bil trmast, ali pa je bil po znanju in sposobnosti bogatejši od očeta in se je očetu uprl, ni ga »ubogal«.

Nas vse nova ustava sili in prisiljuje, da se upiramo in borimo proti stari praksi, proti staremu načinu in vsebini dela. Nova ustava je nedvoumno določila, da edino delavci v temeljni organizaciji združenega dela odločajo o vseh pomembnejših vprašanjih iz združenega dela (pojem združeno delo pomeni vsako delo, ki je družbeno koristno delo in v katerem je več delavcev združilo svoje delo in svoja ali družbena sredstva za delo).

Proti stari praksi, proti staremu načinu dela se bomo najuspešneje borili edino tako, da bomo čim globlje in popolno spoznali pravice in obveznosti, ki nam jih daje nova ustava, čim boljše poznali in doumeli vse samoupravne akte, ki smo jih in jih bomo že sprejeli. V novih samoupravnih odnosih moramo biti vsi ustvarjalni. Če hočemo biti ustvarjalni, moramo veliko stvari

vedeti, moramo vedeti, kaj so naše pravice pa tudi naše dolžnosti.

Predvsem in najprej bi morali presekati staro prakso meznega odnosa do dela. To pomeni, s preprostimi besedami, da ne hodimo delat za tovarno, za podjetje, ampak za to, da vsi skupaj ustvarimo čimveč dohodka, od katerega bomo del uporabili za osebne dohodke, del za prikritje materialnih stroškov in drugih obveznosti, del pa bomo, če bomo tako odločili, namenili za povečanje proizvodnje, modernizacijo in podobno. Delamo torej za sebe, za svoj boljši, večji kos kruha, ne delamo za »upravo«. »Uprava« je v okviru podjetja samo specializirana dejavnost, brez katere podjetje kot celota ne bi moglo poslovati. Vsi bi morali poznati in spoštovati načelo, ki smo ga zapisali v samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij v podjetje, da je edino delo in rezultat dela osnova za nagrajevanje. Protustavno je prisvajanje rezultatov tujega dela tudi znotraj podjetja, znotraj temeljnih organizacij.

Kakor hitro bomo torej spremenili odnos do dela, kakor hitro bomo svoje delovne naloge na delovnih mestih opravljali tako, da bo naše delo popolno in kvalitetno opravljeno, da bomo na delu oziroma delovnem mestu delali poln delovni čas, tako kot da delamo sebi, doma, potem bomo lahko rekli, da smo doumeli in sprejeli samoupravljanje za svojo temeljno pravico in dolžnost.

Vedeti moramo, da zunaj nas, zunaj temeljne organizacije ni nikogar, ki bi nam ustvaril dohodek in nam ga podaril. Dohodek si moramo sami ustvariti, ustvarili pa si ga bomo samo z delom.

Verjetno se bo komu zdelo to razmišljanje o delu, o prizadevanosti na delovnem mestu, odveč, nepotrebno, češ da vsi že dajemo od sebe svoj maksimum. Takemu gledanju najbrž ne bi mogli pritriliti, niti ga odobravati, saj nam vsakodnevni pojavi govorijo nasprotno (zapuščanje delovnega mesta, postopanje po drugih obratih, dvomljivi obiski v obratni ambulanti — merjenje krvnega pritiska, iskanje receptov, kar bi lahko storili tudi popoldan, če delamo dopoldan, in obratno). Dotaknil sem se le nekaj pojavov, ki jih bo, če so resnično taki, vredno in potrebno raziskati. Tudi druge negativne pojave bo treba načrtno spremljati in jih seveda sproti odpravljati.

Ko bomo odpravili vse ali večino negativnih pojavov, bomo lahko rekli, da smo spremenili odnos do dela, da smo doumeli in sprejeli pravice in obveznosti, ki nam jih v zvezi z delom daje nova ustava.

To je seveda samo ena plat uresničevanja nove ustave, ena plat otepanja s staro prakso, s starim načinom in odnosom do dela.

Druga, prav tako negativna in mogoče še bolj nevarna, zlasti za uveljavljanje samoupravljanja, je tista pretekla delovna praksa, ki je imela po mojem mnenju preveč priokusa odločanja ter nepravilnega odnosa zlasti do podrejenih.

Človek se »oblasti« nerad odpove, nerad se odpove vsemu, kar je povezano z odločanjem zato takemu ne diši resnično samoupravljanje, kjer posameznik nič ne odloča, ampak samo izvršuje, oziroma skrbi, da se izvršujejo sklepi samoupravnih organov.

So primeri, ko nekateri člani samoupravnih organov ne želijo, da sejam le-teh prisostuje vodilni delavec. Mogoče se člani samoupravnih organov bojijo, da bi vodilni delavec preveč vplival na njih, zagovarjal določen predlog, določeno rešitev. Mogoče menijo, da v prisotnosti vodilnih ne bodo tako sproščeni v razpravi, kot bi bili, če vodilni ne bi bil prisoten. Prepričan sem, da ta pojav ni samo naš, ampak da je prisoten v taki ali drugačni meri tudi drugod.

Vsak delavec, še bolj pa vsi delegati oziroma člani

organov upravljanja, bi morali imeti v urejenih, normalnih razmerah, v svojih vodilnih delavcih svoje svetovalce, mentorje, ljudi, ki bi jim pomagali, da bi se zmeraj in povsod dokopali do najboljših, najustrežnejših rešitev. To so seveda moja opažanja, moj osebni odnos do vprašanja, ki izhaja iz naslova članka. To je samo nekaj konkretnih vprašanj, problemov, ki se jim ne bomo smeli umikati, od katerih ne smemo bežati, ampak se bomo morali, hočeš nočeš, vanje poglobiti, jih pravilno dojeti in odpraviti.

Pri vsem tem moramo seveda biti strpni, večasih tudi popustljivi, dosledni pa v spoštovanju nove ustave. Če bomo zavestno, povsod in zmeraj skrbeli za odpravljanje lastnih napak pri delu, lastnih negativnih pojavov, potem bomo gotovo hitreje kot doslej korakali v nove, prave samoupravne odnose.

Posebej bi se želel na tem mestu dotakniti vloge in naloge vodij temeljnih organizacij združenega dela. Nekoč sem že dejal, da so naši vodje TOZD še vedno preveč in samo operativni vodje proizvodnje. To je samo del in verjetno manjši del nalog, ki bi jih morali opravljati. Vodja temeljne organizacije je odgovoren za poslovanje TOZD v najširšem pomenu besede, odgovoren je za izvrševanje sklepov samoupravnih organov svoje temeljne organizacije, odgovoren je za pripravo sej za organe upravljanja, za pripravo dokumentov, ki se sprejemajo na samoupravnih organih (letni plan, program, periodični obračun, zaključni račun), je, kot pravi ustava, individualni poslovodni in ne proizvodni organ temeljne organizacije.

Seveda bo vodja TOZD, če bo hotel vse te in druge naloge uspešno in celovito opravljati, moral del ali pretežni del dosedanjih »proizvodnih — operativnih« zadolžitve prenesti na druge delavce v temeljni organizaciji. Nalog, ki mu jih nalaga ustava, zakon in samoupravni akti pa vodja ne bo mogel prenesti, predvsem pa ne more prenesti odgovornosti.

Kaj moremo še storiti?

Nekaj o tem, kar mora ali kar naj bi vsak posameznik in vsi skupaj storili, sem že zgoraj navedel.

V nadaljevanju bi želel opozoriti predvsem še na naslednje: Pred nami je drugo najpomembnejše dejanje v postopku konstituiranja temeljnih organizacij in podjetja.

Konec meseca julija, oziroma v začetku meseca avgusta, so delavski sveti sprejeli osnutke statutov temeljnih organizacij in jih dali v javno razpravo.

Pripravljen je tudi osnutek oziroma teze statuta podjetja. O obeh dokumentih bi se morali temeljito seznaniti vsi člani delovne skupnosti Tekstine, predvsem pa bi morali biti vsi samoupravni akti »delovni priporočki« vseh delegatov in članov organov samoupravljanja.

Poudariti moram, da je osnova cele samoupravne zgradbe podjetja in temeljnih organizacij samoupravni sporazum o združitvi temeljnih organizacij v podjetje. Samoupravni sporazum o združitvi TOZD v podjetje je najvišji samoupravni akt, z njim morajo biti v skladu vsi drugi samoupravni akti TOZD in podjetja. Če določilo kateregakoli samoupravnega akta ni v skladu s samoupravnim sporazumom o združitvi TOZD v podjetje, se uporablja določilo samoupravnega sporazuma.

Za naš boljši jutrišnji dan bomo prispevali vsi, če se bomo temeljito seznanili z vsemi pravicami in dolžnostmi, ki jih imamo v združenem delu in se seveda po njih ravnali.

Nikoli ne bomo v dilemi, ko bomo dvigali roko, ko bomo sklepali o kakršnikoli pomembni stvari, če bomo vedeli o čem sklepamo, kaj sprejemamo. Zato še enkrat preberimo vse samoupravne akte, predno bomo prišli na zbor delavcev.

J. P.

Delitev sredstev med TOZD

(Nadaljevanje s 1. strani)

Pravice in dolžnosti delovnih ljudi na tem področju urejajo številne družbene norme v zakonskih predpisih, za konkretno izvajanje pa je potrebna tudi obsežna interna zakonodaja (sporazumi, statuti, pravilniki), čigar vsega na tem mestu ne moremo obravnavati, zato ostanimo bi bistvu.

Pravica delovnih ljudi v TOZD se kaže v tem, da sami razpolagajo s sredstvi (pridobljenimi z razdelitvijo in kasnejšim poslovanjem), dolžnost pa je, da s takimi sredstvi skrbno gospodarijo.

Pri tem moramo v zvezi z razpolaganjem s sredstvi ločiti samoupravno odločanje o sredstvih (razporejanje prostih sredstev za posamezne namene ter odločanje o predvidenih sredstvih s sprejemanjem planov in programov) ter operativno odločanje o sredstvih, kar pomeni samo izvrševanje samoupravnih odločitev.

V zvezi s skrbnim gospodarjenjem pa si prikličimo v spomin preprosto, vsem znano logiko, da je dober gospodar tisti, ki vsak dinar tako obrne, da z njim nekaj prigrispe. Značilnost dobrega gospodarja pri tem ni, da z odtrgovanjem od ust kaj prihrani, temveč da z racionalnim delom, organizacijo in sredstvi več ustvari.

Če bi pravice razpolaganja s sredstvi razumeli preveč poenostavljeno (da se lahko z njimi dela, kar se hoče), prav gotovo tako gledanje ne bi mogli uskladiti z obveznostjo skrbnega gospodarjenja. Tako gledanje pa bi spravljal v negotovost perspektivo in razvoj TOZD in s tem ekonomsko-socialno varnost samih delovnih ljudi.

Zato je pravice in dolžnosti delovnih ljudi v novih odnosih razumeti kot organizirano dejavnost združenega dela in sredstev. V taki organizirani dejavnosti je treba zagotoviti vse pravice in dolžnosti delovnih ljudi v temeljnih aktih, uresničevanje teh pa zagotoviti v postopkih za sprejemanje splošnih aktov, delovnih in drugih nalog, izraženih v gospodarskih in razvojnih načrtih ter s kontrolo nad izvajanjem sprejetih nalog.

Na ta način se v popolnosti zagotavlja predhodno odločanje delovnih ljudi o vseh zadevah v zvezi z razpolaganjem s sredstvi in z rezultati dela, izvajanje teh odločitev pa so že operativne naloge, za katerih izvrševanje je potrebna določena organizacija in delovna disciplina, ki pa so podvržene kontroli delovnih ljudi. Za smotrno odločanje in učinkovito kontrolo pa so potrebne izčrpane informacije, ki so tudi pravica in dolžnost delovnih ljudi.

J. S.

Akcija za povečanje števila članov ZK se nadaljuje

Osnovna organizacija zveze komunistov Tekstine je bila še do nedavno, glede na velikost kolektiva, ena najmanjših, če ne najmanjša osnovna organizacija med večjimi delovnimi organizacijami.

Ta svojevrsten rekord smo dosegli pred nekaj leti, ko je naekrat izstopilo iz zveze komunistov večje število članov, ko so se posamični izstopi iz zveze komunistov nadaljevali iz leta v leto, sprejemov v članstvo pa praktično sploh ni bilo. Mislim, da bi lahko kritično ugotovili, da med preostalimi člani zveze komunistov ni bilo nobenega prizadevanja za povečanje članstva. Sedmi kongres zveze komunistov Slovenije in deseti kongres zveze komunistov Jugoslavije sta nas komuniste zbudila iz globokega spanja in samozadovoljstva. Tudi naša osnovna organizacija je kaj kmalu spoznala, da s tako skromnim članstvom ne more zveza komunistov doseči tistega, kar je zapisano v sklepkih in stališčih na kongresu slovenskih in jugoslovanskih komunistov. Ob prvem sprejemu večjega števila delavcev v zvezo komunistov je bilo uvodoma poudarjeno, da člani zveze komunistov v osnovni organizaciji Tekstine na široko odpiramo vrata naše organizacije in med nas vabimo vse sodelavce, ki so pripravljeni in voljni v vsakdanjem življenju in delu uresničevati statut in program zveze komunistov Jugoslavije ter sklepe in stališča 7. kongresa zveze komunistov Slovenije in 10. kongresa zveze komunistov Jugoslavije.

Pred nami je veliko pomembnih in odgovornih nalog, število članov zveze komunistov pa je za tako velik kolektiv naravnost porazno. Zato je bila ena prvih nalog sekretariata ZK okrepiti in številčno povečati našo organizacijo, organizaciji zveze komunistov

sami pa dati tisto vsebino in vlogo, ki ji v sedanjem političnem trenutku tudi gre, kar je bilo še rečeno na sestanku osnovne organizacije, ko smo v vrste zveze komunistov sprejemali večje število delavcev.

Danes lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da je poziv sekretariata osnovne organizacije zveze komunistov naletel na ugodna tla, število članov zveze komunistov smo že povečali za 100 odstotkov, prepričan pa sem, da je med nami še veliko sodelavcev, ki bi lahko stopili v vrste zveze komunistov.

Zanimivo je, da je bil v razgovorih s kandidati za sprejem v zvezo komunistov večkrat izražen pomislek za sprejem, češ da osnovna organizacija v preteklosti ni pokazala svoje prave vloge, ni opravičila svojega poslanstva. Še bolj zanimivo in hkrati zaskrbljujoče pa je to, da so bili v nekaterih sredinah novi člani zveze komunistov sprejeti s posmehom, drugi pa je sprejem v zvezo komunistov odklonil iz bojazni, da bi ga sodelavci izolirali, da mu še naprej ne bi tako zaupali kot doslej.

Soočimo se torej s pojavom, ki bi morali biti tuji ne samo našemu kolektivu, ampak celotni jugoslovanski družbi. Ta vprašanja, ti pojavi, so za osnovno organizacijo ledina, ki jo bo treba čimprej zaorati in nosilcem takih in podobnih pojavov čimprej spodrežati korenine.

Vedeti moramo, da živimo v socialistični državi, da nam je ta socialistična družba zagotovila delo na sredstvih in s sredstvi, ki so družbena lastnina. Zavedamo se, da bomo samo z delom in vzgledom privabili svoje sodelavce v članstvo zveze komunistov. Sodelavci morajo v članih ZK videti neomejene borbe za boljši jutrišnji dan.

J. P.

Samoupravne socialistične odnose moramo razvijati dalje

Po VII. kongresu ZKS je naša organizacija ZK aktivno delovala pri uresničevanju ustavnih določil in kongresnih sklepov.

Na sestanku organizacije smo sprejeli naloge in sklepe glede nadaljnjega razvoja samoupravnih odnosov v našem podjetju. Konkretno bomo začeli reševati posamezna vprašanja. Dana so bila idejnopolitična izhodišča glede kadrovske politike oziroma konstituiranja samoupravnih organov, dela in vloge družbenopolitičnih organizacij, poudarili smo nujnost izobraževanja samoupravnih organov in drugo.

S tem akcije komunistov niso prenehale. Sekretariat je postavil 15. oktober 1974 kot rok za sprejetje vseh samoupravnih aktov.

Takrat bomo šele formalno zadovoljili zakonske obveznosti.

Samo, ali je to vse?

Pravo merilo mora biti odgovor na vprašanje: Kako daleč sega resnična oblast delovnega človeka? Ali delavec že občuti, da je resničen samoupravljalca in da se brez njegove vednosti in proti njegovim interesom nič ne more dogajati, kar je pomembnega za njegove delovne razmere in rezultate?

Vodilni delavci v podjetju in TOZD morajo biti na čelu borbe za uresničevanje samoupravnih pravic delavcev. Naloga slehernega delavca pa je, da se aktivno vključi v vsa dogajanja in s tem da svoj prispevek v borbi za samoupravljanje.

M. B.

Mlad komunist

V obdobju med sedmim kongresom Slovenije in desetim kongresom zveze komunistov Jugoslavije sem bil sprejet v osnovno organizacijo ZK v naši tovarni. Zato bi želel bralcem našega lista prenesti nekaj misli in ilustrirati nekatera moja zapažanja predvsem kot mlad komunist.

Sem mlad član ZK, nikakor pa ne morem razumeti, da v praksi premalo upoštevamo sprejete kongresne sklepe in jih tudi vse prepočasi uresničujemo. Delno se strinjam tudi s trditvijo, da so komunisti premalo angažirani, kot je pisalo v dnevnih informacijah dne 4. septembra 1974, vendar opažam, da se več ali manj vsi komunisti zavzemajo, da bi tudi pri nas delavci in delavke čutili v praksi vse ustavne spremembe.

Mnenja sem, da bomo z angažiranjem vseh nas, članov kolektiva, to tudi dosegli.

Po raznih kanalih sem slišal, da se partija v naši tovarni ne bo uveljavila. Takšna tendenca je več ali manj prisotna, vendar sem prepričan, da so to »pobožne« želje posame-

znikov, ki delajo v rokavicah. Upam pa, da si bodo tisti, ki tako mislijo, prebrali sklepe in stališča VII. kongresa ZK Slovenije in X. kongresa ZK Jugoslavije in sem prepričan, da bodo opustili misel, ki sem jo omenil. Zato apeliram na vse komuniste v naši tovarni, da smo enotni in delamo tako, da bomo povsod prisotni, da bo sleherni naš delavec čutil, da se zares borimo za njega in njegove ideje. Res je, da je ugotovil sekretariat, da je v TOZD tkalnica-oplemenitilnica najmanj komunistov. Razlogov za to je več. Eden od teh je »ne vem, kaj bo mama rekla«, ali pa: »bomo videli kaj boste naredili« in podobno. Moje mnenje je in prepričan sem o tem, da naj vsak, ki želi postati član zveze komunistov, nikar ne čaka, kaj bo »mama rekla«, temveč da se odloči sam in kot tak prispeva svoj delež k uresničitvi VII. kongresa ZK Slovenije in X. kongresa ZK Jugoslavije in da spoštuje in uresničuje tudi odločitve, ki so bile nedavno sprejete v naši osnovni organizaciji ZK Tekstina.

P. B.

UREDNIKOVA BESEDA

Po več kot poldrugetnem premoru je naš Tekstilec spet pred vami. Kaj bi se opravičevali in se zarekali, da bomo v prihodnje poskrbeli za redno izhajanje, kot smo to že nekajkrat storili ob prejšnjih sicer manjših presledkih v izhajanju. Upam, da ste »Tekstilca« kljub rednim »Dnevnim informacijam«, ki smo jih medtem uvedli, pogrešali in da bo iz tega zrasla naša skupna potreba po njem dovolj močna, da bo preraščala vse tisto, zaradi česar smo doslej zamujali in odnehavali. Ustavna pravica in dolžnost delavca, da je o vsem informiran, ni prazna beseda, zato ji bomo sledili, in upam, da jo bomo tudi s pomočjo »Tekstilca« pomagali uresničevati.

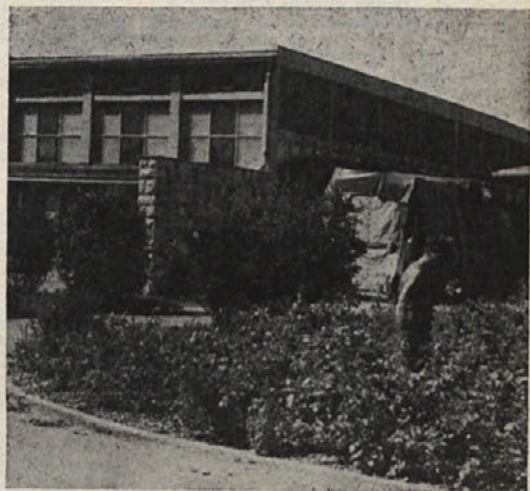
Pri tem bomo sodelovali vsi: uredniški odbor, samoupravni organi v podjetju, družbenopolitične organizacije, strokovne službe in res ne nazadnje vsi člani kolektiva, ki si želijo dobrega in čimboljšega obveščanja. Za to pa je potrebno brati in seveda tudi pisati. Da, tudi pisati! In prav pri tem nismo nikoli našli dovolj odmeva, zato se je pod prispevki »Tekstilcu« pojavljalo le nekaj vedno enih in istih imen. Včasih pa je moral urednik »reševati« kar cele strani. Ob tej številki je to drugače — prejeli smo veliko prispevkov in upam, da to ni le dober začetek ob ponovnem rojstvu našega glasila.

Zlasti sem vesel odziva mladih in njihove pobude, da imajo v časopisu svojo stran. Kako tudi ne ob tolikem številu mladih v našem podjetju! Posebno stran smo tokrat posvetili tudi naši družbenopolitični aktivnosti, kar je rezultat večje dejavnosti družbenopolitičnih organizacij v podjetju. Upam, da bomo tudi v prihodnje o njihovem delu brali v »Tekstilcu« več kot le kratke zapise o občnih zborih in konferencah, kot je bilo to doslej. V načrtu imamo tudi še nekaj novih rubrik (Rekli so, Z metlo po tovarni, Dobra slovenščina za slabe Slovence, Kotiček lepe fotografije ipd.), ki bodo stalne ali občasne, pač glede na potrebo in gradivo.

S »Tekstilcem« smo torej ponovno pred vami in upam, da bomo odslej redno vsak drugi mesec. Spet ponavljam, da je »Tekstilec« zaradi bralcev in vas, zato v imenu uredniškega odbora prosim, da ga sami oblikujete s svojimi prispevki, pripombami in predlogi — tudi kritičnimi, radi jih bomo sprejeli in skušali upoštevati.

Dovolj teh mojih »upam«! Hvala in nasvidenje v decembru!

Vaš urednik

Naš pridni Lojze je svojo prizadevnost pokazal tudi med gredicami

Anketa o kakovosti v tekstilni industriji

Leto kakovosti 1972/73 je vsekar pripomoglo, da je jugoslovanska industrija napravila korak naprej, da je začela intenzivneje razmišljati o problemu kakovosti kot sestavnem delu poslovanja.

V aktivnosti v letu kakovosti se je vključila tudi tekstilna industrija. Glede na prizadevanja na področju problematike kakovosti pa je po aktivnostih in uspehih izstopala prav Slovenija, in sicer v veliki meri po zaslugi gospodarske zbornice (GZ) Slovenije. Še pred iztekom leta kakovosti je postalo jasno, da se morajo začete aktivnosti nadaljevati, zato je odbor leta kakovosti pri gospodarski zbornici Jugoslavije dne 11. decembra 1973 sprejel sklep, da postane vsako leto mesec maj »mesec kakovosti«. Na podlagi tega sklepa sta koordinacijski odbor za napredek kakovosti in komisija za napredek kakovosti v okviru sveta za tekstilno industrijo pri GZ Slovenije, ki sta tudi nosilca zadolžitve, sklenila tudi v prihodnje organizirati in koordinirati delo na področju izboljšanja kakovosti. Program dela naj bi zajemal zlasti naslednje: prizadevanje za sodelovanje in povezovanje med sorodnimi tekstilnimi podjetji v Sloveniji, enoten nastop le-teh na zunanem in domačem tržišču, enotno ocenjevanje kakovosti, izboljševanje metod dela, služb kontrole kakovosti, izobraževanje kadrov (seminarji, posvetovanja), uvedba podeljevanja znakov za kakovost, večje angažiranje pri standardizaciji tekstilnih izdelkov ter pripravljane pregledov nad kakovostjo izdelkov in organiziranostjo služb kontrole kakovosti.

Da bi bilo omogočeno spremljanje, s tem pa tudi ugotavljanje dejanskega stanja, oziroma napredka kakovosti in vloge službe kontrole kakovosti v podjetjih, je svet za tekstilno industrijo pri GZ sprejel sklep o anketiranju delovnih organizacij tekstilne industrije Slovenije, ki naj postane vsakoletna akcija in naj zajema: organiziranost podjetij, število in strukturo zaposlenih, sodelovanje delovnih organizacij, plasman in kakovost proizvodov, osnovne probleme slabe kakovosti, standardizacijo, organiziranost služb kontrole kakovosti (osnove dela v službah kontrole, rezultati dela, ob-

delava podatkov, poročila, tekstilne preiskave in strukturo zaposlenih v službah kontrole).

Anketo o kakovosti v tekstilni industriji za leto 1973/74 je v mesecu aprilu izpolnila celotna slovenska tekstilna industrija, skupno 74 organizacij, med drugimi seveda tudi naše podjetje. Izvečki ankete kažejo, da je kljub nekaterim pomanjkljivostim ankete le dosegla svoj namen. V primerjavi z anketo za leto 1972/73 je pokazala, da postaja slovenska industrija enotnejša, čuti se premik k tesnejšemu sodelovanju in napredu na področju kontrole kakovosti.

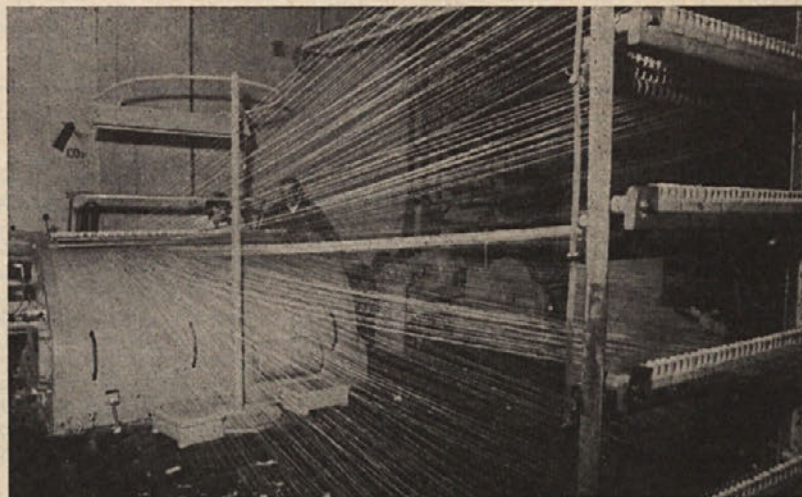
Prav tako so iz ankete razvidni tudi nekateri problemi, kot so: organiziranje tekstilnih podjetij v novih oblikah, nezadostno spremljanje stroškov kakovosti, preprečevanje proizvodnih napak, nerešena vprašanja glede pravilnikov kakovosti in internih standardov.

Kar pa je najvažnejše, dala je osnoven pregled aktivnosti in stanja kakovosti v slovenski tekstilni industriji.

Morda se bo ob tem sestavku v katerem so navedene le splošne aktivnosti, veljavne za celotno tekstilno industrijo, kdo vprašal, kaj smo na tem področju konkretnega napravili v našem podjetju. Kratak odgovor na to vprašanje bi bil: posebnih akcij v letu kakovosti oziroma v mesecu kakovosti nismo organizirali. Vendar pa lahko rečemo, da je bilo vzporedno s prizadevanji za izboljšanje in dopolnitev asortimenta vendar in povsod navzoče tudi prizadevanje za izboljšanje kakovosti, kar tudi kažejo v letošnjem letu doseženi rezultati.

Kot konkretnije ukrepe za izboljšanje kakovosti pa bi lahko omenili: povezovanje s konkurenčnimi podjetji: Tekstilindusom, Preboldom in MTT, in sicer v smislu enotnega nastopa glede formiranja cen in ocenjevanja kakovosti, aktivno sodelovanje v komisiji za napredek in sodelovanje na natečaju GZ Jugoslavije in »Privrednega pregleda« z realiziranim programom, za katerega smo kot eni redkih v Sloveniji (tudi izven tekstila) prejeli bronasto plaketo.

D. F.

Snovanje — natančno in pazljivo delo

Nekaj o planiranju

(Nadaljevanje z 2. strani)

- plan proizvodnje izdelkov,
- plan investicij in investicijskega vzdrževanja,
- plan nabave surovin in materiala,
- plan delovne sile,
- plan osebnih dohodkov,
- plan stroškov,
- plan obratnih sredstev,
- plan celotnega dohodka,
- plan dohodka in njegove delitve,
- plan porabe sredstev sklada skupne porabe,
- plan izobraževanja kadrov,
- plan sredstev za stanovanjsko gradnjo,
- plan sredstev za dotacije družbenopolitičnim organizacijam.

Predpise, s katerimi predvidevamo podrobnejše naloge in načine izpolnjevanja teh nalog, imenujemo metodologijo dela. To pomeni, da predpise o organizaciji planiranja poslovanja v delovni organizaciji lahko imenujemo metodologijo planiranja poslovanja. Ta metodologija planiranja pa mora vsebovati določbe o:

- vrstah planov, ki naj jih delovna

- organizacija sprejema,
- vsebinah in oblikah planov,
- načinu ugotavljanja obsega planov,
- vrstnem redu izdelave planov,
- organih planiranja,
- poteku izdelave in sprejemanja planov,
- rokih izdelave in sprejemanja planov,
- načinu spremljanja izvrševanja planov,
- načinu in rokih obveščanja organov upravljanja in kolektiva o izvrševanju planov.

V nadaljnje podrobnosti o planiranju se na tem mestu ne bomo spuščali, kar tudi ni namen tega prispevka. Namen tega prispevka je le približno seznaniti vse ljudi v podjetju o najosnovnejših nalogah in pomenu planiranja, da bi vsi več ali manj z razumevanjem prispevali k izboljšanju planiranja naših ciljev in nalog ter da ne bi stihijsko, ampak načrtno usmerjali naša stremeljenja.

P. D.

Varstvo pri delu v novih oblikah samoupravljanja

Varstvo pri delu je z ustavo zagotovljena, nedotakljiva in neodtujljiva pravica delavca v organizaciji združenega dela.

Nova ustava prenaša pravice in obveznosti iz varstva pri delu iz organizacij združenega dela in zasebnih delodajalcev, ki so po dosedanji pravni ureditvi bili nosilci teh pravic, na delavca v organizaciji združenega dela. Naloge in zadeve iz varstva pri delu naj samoupravni delovni ljudje urejajo v organizacijah združenega dela s samoupravnim odločanjem in izvajanjem samoupravnih odločitev zborov delavcev, delavskih svetov temeljnih organizacij združenega dela in delavskih svetov organizacij združenega dela. Poleg pravic nalaga nova ustava delavcem v organizaciji združenega dela tudi obveznosti. Za izpolnjevanje nalog in zadev iz varstva pri delu je delavec v organizaciji združenega dela odgovoren. S sprejemanjem samoupravnih odločitev pa naj delavci ne ustvarjajo samo čimboljših delovnih pogojev, temveč naj skrbijo tudi za izboljšanje človekovega živ-

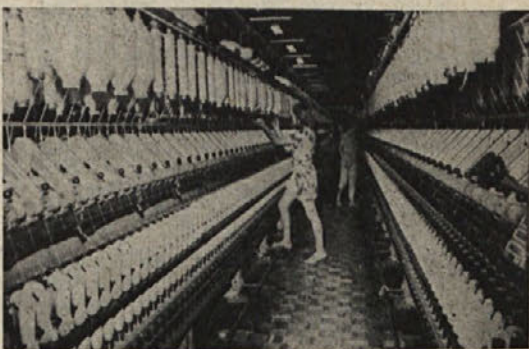
ljenjskega okolja, kar je zelo pomembno za zdravo in varno delo. Varstvo pri delu naj se širi z ozkega področja tehničnega varstva, postaja naj veda, ki na človeka gleda s humanitarnega človeškega vidika in ne samo skozi ekonomiko podjetja — skozi dinar.

Po novi ustavi je vsak dolžan spoštovati pravico do varstva pri delu sodelavca v organizaciji združenega dela. Za to je tudi odgovoren. Glede na odgovornost s stališča varstva pri delu pa ustava predvideva spoštovanje človekove osebnosti in človekovega dostojanstva v kazenskem, upravnem, odškodninskem ali kakem drugem postopku.

Z ustavo SFRJ zvezni zakon o varstvu pri delu ni predviden. Zato ustava SRS predvideva sprejetje zakona o varstvu pri delu na nivoju republike. Osnutek zakona o varstvu pri delu, prilagojenem novim načinom dela in zahtevam novih ustav SFRJ in SRS, je že izdelan in ga mora zbor združenega dela skupščine SR Slovenije sprejeti do konca

prve polovice prihodnjega leta. Do takrat sta v veljavi zvezni in republiški zakon o varstvu pri delu iz leta 1966.

Kljub temu, da je novi zakon o varstvu pri delu šele v razpravi in še ni sprejet, pa (Nadaljevanje na 7. strani)

Med novimi prstančnimi stroji

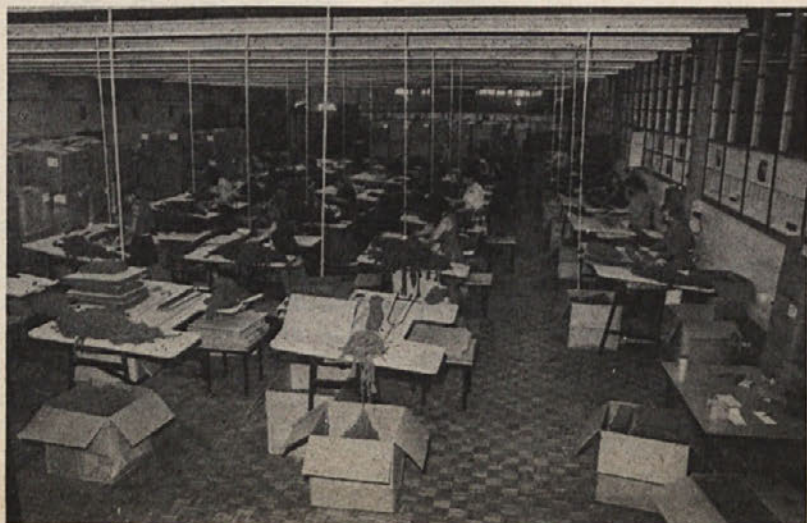
stran mladih stran mladih stran

MLADI V TEKSTINI

Na pobudo sindikalne organizacije in sekretariata ZK se je spomladi ponovno konstruiral tovarniški mladinski aktiv. Zelja vseh je bila, da mladina v tovarni zaživi in se v večji meri vključi v samoupravne procese v tovarni. Mladinski aktiv in njegovo predsedstvo sestavljajo mladi iz TOZD in DSSD. V tem polletnem obdobju smo že zabeležili nekaj lepih rezultatov, še več pa jih bo v prihodnje. S štirimi mladimi smo se udeležili mladinske delovne akcije »Kozjansko 74«, član predsedstva mladinskega aktiva je obiskal mladinsko poletno politično šolo, v podjetju smo razpravljali o novem statutu zveze socialistične mladine Slovenije itd. Razprave se je na pobudo občinske konference udele-

žil član komisije za družbenoekonomske odnose pri republiški konferenci zveze mladine Slovenije Ivan Nerad. Pohvalno se je izrekel o razpravi in o upoštevanju vrednih predlogih, ki smo jih v zvezi s statutom podali. Sestankov predsedstva se udeležujejo predstavniki preostalih družbenopolitičnih organizacij, ki nam pri delu, zlasti z nasveti, pomagajo. Mladinski aktiv je postal po pravicah, toda tudi po obveznostih enakovreden drugim družbenopolitičnim organizacijam, s katerimi se dogovarja za nadaljnje delo in skupaj z njimi nastopa pred samoupravnimi organi v podjetju.

D. K.

Kolektiv TOZD konfekcije sestavljajo skoraj sami mladi, njihova povprečna starost je komaj 22 let

Tri dni mladinske poletne politične šole v Tacnu

V času od 25. do 27. avgusta 1974 je v Tacnu pri Mednem potekala tretja redna Mladinska poletna politična šola, ki sem se je udeležila kot član mladinskega aktiva Tekstine. Namen šole je bila pravzaprav priprava na 9. kongres ZMS, ki bo v Moravcih in Murski soboti.

Kot nekak uvod v Mladinsko poletno politično šolo (MPPS) je v nedeljo dopoldan zasedal odbor za pripravo kongresa. Seznanili so nas o poteku javne razprave, o javnih dokumentih ter s potekom priprave na kongres. Sprejeta sta bila tudi scenarij in likovno obeležje kongresa. V nedeljo popoldne se je ob napovedani uri začelo prvo plenarno zasedanje, kjer smo izvolili vodjo šole, predsednico sveta šole in sekretarja aktiva ZK. Za normalen potek in delo šole smo izvolili še informativno in disciplinsko komisijo.

Tovarišu Titu smo nato poslali naslednje pozdravno pismo:

Dragi tovariš Tito!

Mladi iz vse Slovenije, zbrani na tretji Mladinski poletni politični šoli v Tacnu od 25. do 27. avgusta 1974 te najlepše pozdravljamo.

Naše delo je v teh dneh usmerjeno k oblikovanju celovite in enotne družbenopolitične organizacije mladih na osnovi že sprejetih stališč in sklepov ZK, ZMS in priprave na nemoten in kar najuspešnejši potek našega predstoječega 9. kongresa.

Ob tej priložnosti ponovno izjavljamo, da bomo z našim delom in vsestranskim prizadevanjem upravičili zaupanje, ki nam ga nenehno izkazuje celotna jugoslovanska javnost s teboj na čelu.

Nato je bil soglasno sprejet sklep o izvedbi solidarnostne akcije za pomoč ob potresu prizadetemu Kozjanskemu v višini 10.—din. Po plenarnem zasedanju je bila javna tribuna, na kateri nam je uvodne misli za razpravo o razvoju gospodarskega plana do leta 1985 podal član IK predsedstva CK ZKS Miran Potrč.

Poudaril je, da smo po vojnih letih veliko pozornosti posvetili samoupravljanju, stabilizaciji, prav tako pa smo obračunali z nacionalizmom, ki je vnašal v naše gospodarstvo razdor in prispeval k temu, da nismo uspešno reševali dolgoročne politike gospodarstva Jugoslavije. Opravljen je bil tudi idejno politični obračun s tehnokratizmom, s čemer smo odpravili kratkoročne interese posameznih vodilnih ljudi. Bistveno se je okrepil tudi mednarodni položaj Jugoslavije. K temu so prispevali večji delež prav delovni ljudje, ki so bili in so še pripravljeni, da z lastnimi naporii prispevajo k hitrejšemu razvoju Jugoslavije. Probleme, ki tarejo naše gospodarstvo, je moč reševati le s skupnim dolgoročnim planom. Velja pa omeniti uspehe, ki smo jih dosegli na tem področju. Stopnja naše gospodarske rasti se giblje med 9—10 %, kar je dvakrat več od stopnje gospodarske rasti držav evropske gospodarske skupnosti. Ugodna je tudi rast za poslovanje, saj se številni naši zdomci obračajo ter zaposlujejo doma. Prav tako smo se letos srečali s številnimi problemi, kot je npr. inflacija. Stopnja inflacije se je letos povečala tudi v razvitih evropskih državah, kljub temu pa je zaskrbljujoč naš primanjkljaj v plačilni bilanci, ki je narasla na več sto milijonov dolarjev.

V dolgoročnem planu gospodarskega razvoja si v prvi vrsti prizadevamo za izboljšanje ravni delovnega človeka. Dosegli naj bi

stopnjo 2000 dolarjev nacionalnega dohodka. Pogoj za to pa je, da dovolj hitro zvišamo zaposlenost v Jugoslaviji in da poskrbimo za vrnitev čimvečjega števila zdomcev. Nagel razvoj gospodarstva ne bi smel sloneti samo na zaposlovanju, ampak tudi povečanju produktivnosti dela, v uvajanju sodobne tehnologije ter na neprestanem strokovnem izpolnjevanju vseh zaposlenih.

Prav tako je prihodnje leto potrebno veliko pozornost posvetiti enakomernemu razvoju vseh republik in pokrajin. Stabilnejša rast našega gospodarstva pomeni bistvene spremembe v gospodarski strukturi. Tako moramo nekaterim panogam podeliti prioriteto in s tem bi se nedvomno izboljšala naša plačilna bilanca. Te panoge pa naj bi bile predvsem energetika, razvoj surovin, kmetijstvo, železniški, pomorski, rečni ter zračni promet, gradbeništvo in turizem.

Nujno je tudi, da se mladina v celoti in aktivno vključi v vsa gospodarska dogajanja in tako skupaj z vsemi delovnimi ljudmi urešničuje zastavljeni razvojni načrt.

V razpravi pa so mladi predvsem izražali bojazen, da nam ne bo uspelo realizirati našega gospodarskega načrta, ki smo si ga zastavili do leta 1985. Poudarjeno je bilo tudi, da je v Sloveniji povezanost premajhna ter da je politika v avtomobilski industriji in še na nekaterih drugih področjih neusklajena. Nadalje je bilo v razpravi poudarjeno, da je potrebno intenzivno začeti izvajati integracijsko politiko, vendar pa se je potrebno obenem boriti proti monopolnem združevanju.

V razpravi so se dotaknili tudi kmetijstva in problema financiranja izobraževanja.

Govorili so tudi o tem, da bo morala Slovenija iti v investicije na tista področja, kjer je dovolj surovin in delovne sile. S tem smo zaključili prvi dan.

V ponedeljek smo se razdelili po skupinah, kjer smo razpravljali o dokumentih za 9. kongres ZSMS.

Zvečer je bila druga javna tribuna, na kateri je govoril predsednik Centralnega komiteja ZKS tovariš France Popit. V svojem besedilu je opozoril na tri elemente, ki zadevajo delo organizirane mladine v okviru naše organizacije. To so precej forumsko organiziranje in delovanje v preteklih letih, vpliv klerikalnih sil na doraščajočo mladino ter pomen jakosti vpliva delavske mladine, neposrednih mladih proizvajalcev na delo v naši organizaciji in vsej samoupravni družbeni skupnosti.

V torek smo se ponovno vsi zbrali na plenarnem zasedanju, kjer so vodje skupin podali poročilo o poteku in izidu dela MPPS. S tem pa vas bom seznanila v prihodnji številki TEKSTILCA.

Z. U.

Motiv iz Ajdovščine

Varstvo pri delu v novih oblikah samoupravljanja

(Nadaljevanje s 5. strani)

je za nas delavce v organizacijah združenega dela prav gotovo zanimivo, kakšne pravice in obveznosti nam bo nalagal. Omenimo jih le nekaj:

1. Pravice in obveznosti iz varstva pri delu imajo vsi, ki so si pridobili lastnost delavca v organizaciji združenega dela. Enake pravice in obveznosti imajo osebe, ki so kakorkoli na delu pri pravnih ali fizičnih osebah, ki so zavarovane za nezgode pri delu in za poklicne bolezni.
2. Pravico in obveznost do varstva pri delu si delavci v organizacijah združenega dela zagotavljajo v okviru določil samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih v združenem delu in pravilnika, ali pa s sprejemom posebnega samoupravnega sporazuma o varstvu pri delu in pravilnika.

Nadaljnje pravice in obveznosti delavcev so:

- sprejemanje programa ukrepov varstva pri delu,
- določitev vrste in stopnje nevarnosti na

nevarnih delovnih mestih v aktu o sistematizaciji delovnih mest,

— zagotavljanje poučevanja o varstvu pri delu ob razporeditvi na delo in med delom ter preverjanje znanja iz varstva pri delu.

Delavci v organizacijah združenega dela in organizacije združenega dela smejo uporabljati le take gradbene objekte, delovne prostore, delovne priprave in naprave ter sredstva in opremo za osebno varstvo pri delu, ki ustrezajo predpisom iz varstva pri delu. Skrbeti morajo za periodične preglede in preizkuse delovnih priprav in naprav in za kontrole mikroklima. Določajo delovna mesta in dela z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare.

Delavci in organizacije združenega dela morajo skrbeti za splošne in posebne zdravniške preglede, zagotavljati prvo pomoč in organizirati reševanje v primeru nezgode pri delu. Organizirati morajo ustrezno strokovno službo za opravljanje strokovnih zadev iz varstva pri delu. Delavci v organizacijah združenega dela imajo pravico in obveznost do

organov inšpekcijskega nadzora — republiških inšpektorjev dela in republiškega inšpektorata za delo. Hraniti morajo vso projektno dokumentacijo in vse dokumente v zvezi z varstvom pri delu. Voditi morajo evidenco rezultatov, ukrepov in zadev iz varstva pri delu.

Novi zakon zlasti poudarja naslednje pravice in obveznosti delavcev v organizaciji združenega dela do varstva pri delu:

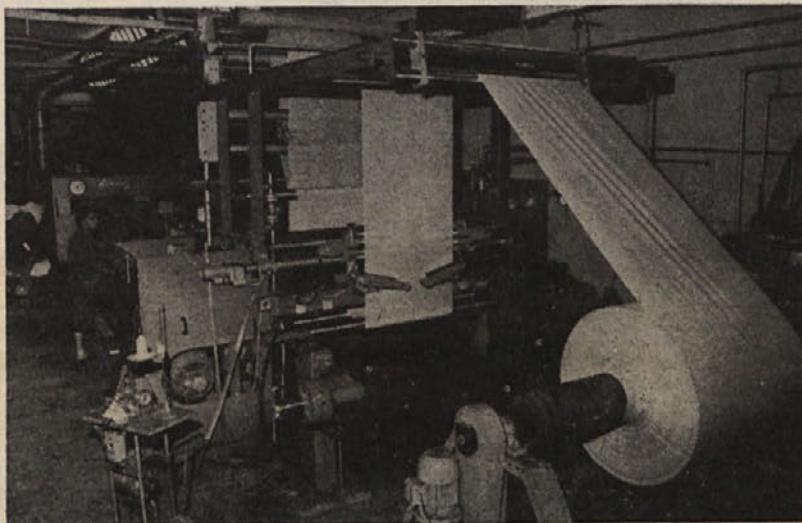
- delavci morajo svoje delo opravljati in organizirati tako, da s tem ne ogrožajo svoje varnosti in varnosti drugih delavcev pri delu;
- delavci na vodilnih delovnih mestih imajo posebne pravice in obveznosti v zvezi z organizacijo in delovanjem varstva pri delu;
- če delavec ne spoštuje oziroma ne upošteva predpisov in ukrepov varstva pri delu, se šteje, da s takim ravnanjem ogroža lastno varnost in varnost sodelavcev in ga v takem primeru lahko nadrejeni odstrani z dela;
- vsako pomanjkljivost v zvezi z varstvom pri delu mora delavec prijaviti neposrednemu vodji del;
- delavec ima pravico in dolžnost, da ustno ali pisмено zahteva, da se izvedejo predpisani varstveni ukrepi. Z zahtevo naj se obrne na ustrezen samoupravni ali pristojni inšpekcijski organ.

Z novima ustavama, novim zakonom o varstvu pri delu in podpisom samoupravnega sporazuma o varstvu pri delu bo varstvo pri delu postalo eno izmed važnih pravic in obveznosti delavcev v organizaciji združenega dela. Nujno bo poiskati kaj najbolj primerne oblike samoupravljanja tudi na tem področju.

Tako bo delavec samoupravno sodeloval na področju varstva lastnega življenja in zdravja. Odpravljena bo velika pomanjkljivost, ki je bila v preteklosti prisotna zlasti na področju varstva pri delu. Izognili se bomo ukazom v zvezi z ukrepi iz varstva pri delu, saj bodo ti z uvajanjem samoupravnega odločanja in sprejemanja ukrepov odpadli.

D. K.

Kljub velikim kapacitetam novi sušilno-razpenjalni stroj ni skoraj nikoli deležen počitka

Nadaljevanje iz rubrike
Stran mladih

KOZJANSKO '74 — Pomen mladinskih delovnih akcij

Kaj pomeni za mladega človeka biti tam, kjer se gradi in ustvarja! Koliko mu pomeni možnost, da s svojim vsestranskim delovanjem prispeva k razvoju in napredku ne le samega sebe, temveč drugih, ljudi, ki jih dolej ni poznal, niti krajev, v katerih se s težkim delom prebijajo skozi življenje.

To je pomembno! Lepo je, da sem se udeležila akcije. Pomembno zame in za ljudi s Kozjanskega. Dobri so, delavni in pošteni. V sebi imajo vse tisto, česar mi v mestih skorajda več ne poznamo. Ob teh ljudeh smo se naučili ne le delati, učili smo se tudi biti ljudje, tovariši. In to je veliko dragoceno spoznanje v človeku, da zavest, občutek, da sem nekemu koristna, da s svojim delom ustvarjam, vem kaj in za koga.

Kozjanska zemlja je težka, ilovnjata in lepljiva, prepojena s krvjo padlih borcev in s potom Kozjancev, katerih življenjske razmere se izboljšujejo šele v zadnjem času. V teže dostopnih krajih so ljudje živeli trdno življenje, katerega osnova je bila borba za vsakdanji kruh, industrializacija je tu potekala počasneje. Kozjanci so zato z odprtimi rokami sprejeli nas mlade, ki smo pomagali pri gradnji ceste in vodovoda v tistih predelih Kozjanskega, ki slovenski javnosti pomeni že sinonim nerazvitosti. Lepo so nas sprejeli domačini in se za naše delo zanimali. Delo ni bilo lahko, toda nismo se ustrašili niti krvavih žuljev. Skrbno smo jih obvezovali in spet zamahnili s krampom. Poleg dela na trasi smo žrtvovali mnoge proste popoldneve za udarniške akcije. Pomagali smo pri ureja-

nju drugih cest ali posameznim kmetom, ki so nas prosili za pomoč. Našim fantom se pozna, da so težkega dela vajeni, saj so tudi delavci iz podjetij. Težki kamni so za njih, vsaj tako je bilo videti, prava igrača. Sicer pa sta cesta in vodovod le ena od nalog delovne akcije. Naloga MDA Kozjansko '74 v najširšem smislu je razgibanje družbenega, političnega, kulturnega in športnega življenja območja, kjer je delovna akcija potekala. Ob delu pri gradnji vodovoda in ceste je bilo zagotovljeno polno samoupravno življenje delavca in ustvarjalca slehernemu brigadirju. Marsikaj sem spoznala ob vseh teh predavanjih, razgovorih, sestankih. Ta mladost zna biti zrela in ustvarjalna, zna se ponašati odgovorno za akcijo in jo dosledno uresničevati.

Akcijo lahko imenujemo tudi kovačnico aktivistov, tovarišev, ki s svojim delom in znanjem lahko vodijo mlade, jih uče, prepričujejo in vodijo v akcijah, mlade, ki so z akcijo doumeli, kaj je delo, kaj je samoupravljanje, kaj ustvarjalnost na področju vzgoje in kulture.

Pa še nekaj je, česar ne kaže prezreti: med akcijo ni dolgočasja, kot je to navadno tam, kjer živimo. Vedno je nekaj novega, zanimivega, vedno se nekaj dogaja, v vsakem trenutku smo v akciji. Prosti čas, ki ga je pravzaprav malo, izkoriščamo koristno, ne za pijančevanje, vsaj večina tega ne počne. Učimo se delati, učimo se biti samoupravljajci, tovariši. Mnogo tega ostane še dolgo potem v nas, ko gremo z akcije. Največkrat

je slovo dvakrat težko: ko se poslavljamo od domačinov in ko se poslavljamo brigadirji drug od drugega.

Mladinske delovne akcije sem se udeležila letos prvič, toda upam, da ne tudi zadnjič. Saj imamo nerazvitih področij več, več je krajev in ljudi, ki potrebujejo mladih rok, pesmi in živžava v naselju od štirih zjutraj naprej. Pa tudi vse več nas je mladih, ki smo pripravljani s prostovoljnimi delom pomagati, bodisi na Kozjanskem ali drugod. Na letošnji akciji smo si nabrali izkušnje, tako da bomo mladi sposobni voditi akcije, kakršna je Kozjansko '74, pa tudi lokalne akcije.

Bistveno je, da mladostno energijo usmerimo v ustvarjalnost in koristi, nam in drugim.

Akcija je trajala od 1. maja do 1. septembra. V šestih izmenah se je zvrstilo 12 mladinskih delovnih brigad in okoli 2000 mladih iz vse Slovenije in Jugoslavije. Med nami so bili mladi iz vse domovine, razen Makedonije. Namen akcije je namreč bil v prvi vrsti krepiti bratstvo, enotnost in tovarštvo, kakor je poudaril sam tovariš Tito, ki je obiskal brigadirje prve izmene.

Letošnja mladinska delovna akcija je za nami. Zadovoljni smo vsi, Kozjanci in brigadirji in prav gotovo bomo še bolj, ko bo nova cesta pripeljala v kraj industrijo in dala kmetijskim pridelkom najkrajšo pot do tržišča. Mladi pa bomo imeli zadoščenje, da smo k temu pripomogli, predvsem pa, da smo to delo začeli.

L. T.

KAKO PLANIRAMO PRODAJNE CENE

Poslovni rezultat podjetja je neovno odvisen v največji meri od pravilno izbranega proizvodnega asortimana in od doseženih prodajnih cen. Prav zato želimo s tem sestavkom seznaniti člane kolektiva z načinom formiranja prodajnih cen za naše proizvode ter z vplivom družbe pri oblikovanju teh cen.

Do sedaj smo formirali prodajne cene po posebnem pravilniku o formiranju prodajnih cen, ki je bil sprejet pred tremi leti in obvezen za vsa podjetja. Po tem pravilniku je bila prva faza izračun lastne cene v plansko-analitski službi iz podatkov, ki so jih dobili za vsak nov artikel iz tehničnega sektorja, in podatkov iz letnega plana. Lastna cena proizvodnje tekočega metra tkanine posameznega artikla nam je služila kot osnova za določanje prodajne cene. Predlog prodajne cene je pripravil vodja prodajnega sektorja, s tem da je upošteval poznane cene enakih in podobnih artiklov drugih jugoslovanskih konkurenčnih firm in povpraševanje po takem artiklu. Prodajno ceno je dokončno določil poslovni odbor na svoji seji. Taka cena še ni bila veljavna, ker smo jo morali poslati še v potrditev zveznemu zavodu za cene z vsemi podatki o artiklu in čakati 60 dni, da je postala veljavna. V tem času je lahko zvezni zavod za cene pripravil ceno zavrnil, če je smatral, da je cena previsoka v primerjavi z že potrjenimi cenami enakih in podobnih proizvodov drugih proizvajalcev.

Ta način oblikovanja prodajnih cen pa ni veljal za standardno prejo, ker so bile cene preje vedno določene in enotne za celotno jugoslovansko tržišče. Vse spremembe prodajnih cen preje ob povišanju surovin so se opravljale s posebnimi sporazumi in vedno enotno za celotno tržišče.

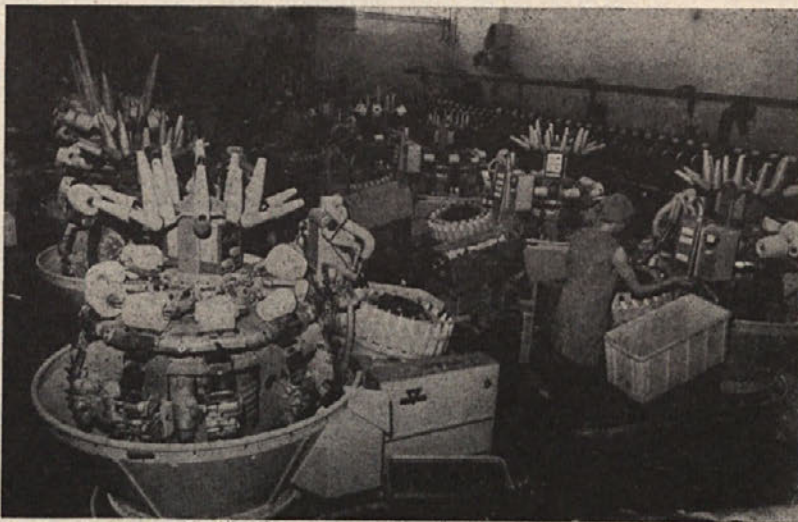
Tak način formiranja prodajnih cen je veljal vse do konca letošnjega junija, ko so bile cene tekstilnih proizvodov sproščene pod posebnimi pogoji. Podpisan je bil namreč poseben sporazum med združenji posameznih tekstilnih grupacij in zveznim sekretariatom za trg in cene. Po tem sporazumu se cene tekstilnih proizvodov od 1. julija dalje prosto formirajo, vendar je določen nivo, do katerega se smejo povišati. Cene za bombažno česano prejo se smejo povečati povprečno za 65 %, za kardirano povprečno 75 %, za prejo v mešanicah bombaž-sintetika povprečno 65 %, za prejo iz čiste sintetične povprečno 30 %, za prejo iz celuloznih vlaken pov. 35 %. Za vso to prejo so bili izdelani enotni ceniki v okviru gornjih podražitev in veljajo od 1. julija dalje za celotno tržišče. Za tkanine pa določa sporazum, da se ne sme povišati nivo letošnjih cen v primerjavi z lanskoletnimi za več, kot je določeno za posamezne skupine tkanin. Za tkanine iz čistega bombaža je to povprečno 32 %, za tkanine iz mešanice sintetične in bombaža povprečno 28 %, za tkanine iz čiste sintetične povprečno 20 % ter za tkanine iz celuloznih vlaken povprečno 21 %.

Za uveljavitev naših letošnjih prodajnih cen moramo zato izdelati poseben izračun po teh skupinah tkanin in utemeljiti, da ne bo letošnji nivo prodajnih cen višji, kot ga dovoljuje predpisani sporazum. Tak izračun je v izdelavi in bo šel v potrditev DS posameznih TOZD, ker

je po novi ustavi tudi to njihova pristojnost. Tako formiranih prodajnih cen pa ne bomo več prijavljali zveznemu zavodu za cene. Pravilnost

izračuna in formiranje novih cen pa bo kontroliral republiški ali zvezni tržni inšpektor.

Za vse naše storitve (tiskanje tka-

Pogled na del previjalnice, kjer obratuje 20 novih previjalnih avtomatov

Kje varstvo pri delu v „Tekstini“ šepa?

Kljub zadovoljivim rezultatom in dokaj obetajoči bilanci neizgodb v prvem polletju 1974 pa varstvo pri delu na marsikaterem področju več ali manj šepa.

Prvo in najvažnejše, kar bi bilo nujno uvesti, so uvajalni seminarji. Te smo nekoč že organizirali in so dobro uspeli. Potrebni so predvsem zaradi po zakonu obveznega pouka iz varstva pri delu za novozaposlene pred nastopom dela. Znanje, ki ga novozaposleni dobi ob razlagi nadrejenega, je pomanjkljivo in zajema le tehnično varstvo. Delavca pa je nujno izobraziti tudi na preostalih področjih varstva pri delu (samoupravne pravice in obveznosti iz varstva pri delu). Najpomembnejše po treh mesecih bi novozaposleni moral opraviti preizkus znanja varstva pri delu in podpisati ustrezno izjavo. V prihodnje nas pri izvedbi seminarjev iz varstva pri delu ne bodo smele ovirati delovne »proste« sobote, ko je take seminarje možno organizirati.

Drugo, kjer varstvo pri delu šepa, je premajhno sodelovanje med strokovno službo varstva pri delu in proizvodnjo. Vodje del so včasih preveč samosvoji in iz varstva pri delu premalo poučeni ali pa lahko miselnosti. Morda bo intervencija službe varstva pri delu kdaj prepozna, da bi preprečila včasih naravnost neodgovorno in nesmiselno početje delavcev, ki ga neposredni vodje dopuščajo, namesto da bi ga striktno preprečevali.

Ob nabavi kateregakoli stroja ali naprave na mehaniziran pogon je treba od domačega proizvajalca zahtevati atest, ki ga je izdal pooblaščen zavod za varstvo pri delu. V primeru nabave uvoženega stroja ali naprave pa je potrebno od uvoznika zahtevati, da za stroj ali napravo pri zavodu za varstvo pri delu pridobi strokovno oceno o ustreznosti stroja in naprave našim predpisom.

Ob montaži novih strojev premalo razmišljamo o vseh zelo pomembnih stvareh, ki bodo spremljale stroj

med obratovanjem. Transport, prah, ropot, temperatura, tla v okolici stroja itd. so stvari, na katere bo montirani stroj v določenem prostoru bistveno vplival. Zato ni vseeno, kam ga montiramo. Po končani montaži pa navadno pozabimo, da je treba po zakonu takoj z meritvami ugotoviti delovne pogoje in ustrezno ukrepati. Takrat je običajno tudi prepozno, da bi z dodatnimi tehničnimi ukrepi popravili napako, ki smo jo zakrivali ob montaži, ker smo premalo razmislili. Pa še razmeroma dragi so ti ukrepi, toda proti ceni stroja, ki je povzročil spremembo pogojev v negativnem smislu niso pretirani.

Zaradi prenatrpanosti delovnih prostorov s stroji oziroma zaradi pomanjkanja medfaznih skladišč in skladišč se v naši tovarni pripeti največ neizgodb. Notranji transport je zaradi prenatrpanosti izredno otežen in od delavcev zahteva več energije in naporov, kot bi bilo potrebno za enako delo v boljših pogojih z ustreznimi transportnimi sredstvi. Investicije v boljše transportna sredstva, v ustrežnejšo izbiro lokacije strojev, v ureditev transportnih poti, medfaznih skladišč, ustreznih trakov, ventilacij itd., bi se skozi počutje delavca in zmanjšanje bole-

nin in plenitev, previjanje, sukanje ali barvanje preje in dr.) so se cene formirale in se še dalje formirajo sporazumno z naročniki storitev. Taka cena je veljavna, ko je dosežen z naročnikom sporazum o pogojih storitve in podpisana pogodba.

Poleg cen za navedene storitve se lahko formirajo prodajne cene po posebnih pogojih tudi za prejo in tkanine, ki niso standardnih kvalitete in se izdelujejo iz posebnih mešanic, po pogojih naročnika in jih ta upoablja za reprodukcijo.

Posebno obravnavo ima še formiranje izvoznih cen, ki se oblikujejo na podlagi ponudbe in povpraševanja na svetovnem trgu. Te cene so bile praviloma nižje od prodajnih cen na domačem trgu in jih je potrjeval poslovni odbor. Tudi na vse te cene bo moral v prihodnje dati soglasje DS posamezne TOZD.

Kot vidimo, da se bodo prodajne cene naših proizvodov v prihodnje oblikovale prosto, toda še vedno pod kontrolo družbe in v skladu s sprejetimi vsakoletnimi gospodarskimi smernicami. Družba namreč ne sme dovoliti popolne svobode pri oblikovanju prodajnih cen, ker bi te prehitro naraščale in v še večji meri vplivale na že tako veliko inflacijo in padec življenjskega standarda našega občana.

E. K.

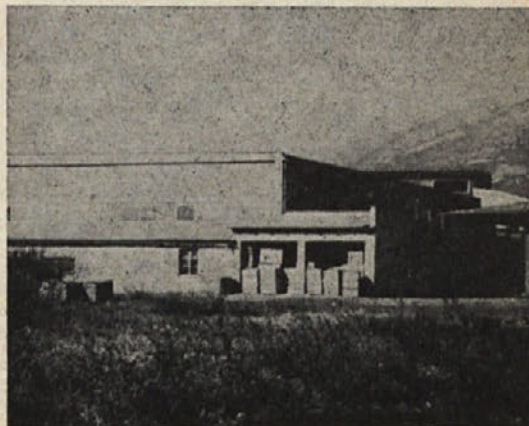
zenskih izostankov zaradi obolenj in neizgodb bogato obstovala.

Naša tovarna se šteje glede na specifičnost tehnologije in surovin kot delovni prostor z visoko stopnjo nevarnosti požara. Toda vsi dosedanja ukrepi s področja požarnega varstva so krpanje dejanskega stanja. Tkalnica in oplemenitilnica sta brez hidranta, javljalcev požara, alarmnih naprav, v predilnici pa je ta oprema nepopolna in je njeno delovanje nezanesljivo. Problematična je kvaliteta motorne brizgalke in opreme, ki je potrebna v primeru požara. Za to nimamo niti potrebne skladišča. Da se kateri od 14 začetih požarov v letu 73 ni razgorjel v uničujoč katastrofalen požar, se moramo zahvaliti predvsem prisobnosti in iznajdljivosti prisotnih, ki so ga z ročnimi gasilnimi aparati zadušili. Toda le en spodrsrljaj bi bil dovolj.

Še bi lahko naštevali in odkrivali luknje v verigi ukrepov, ki smo jih dolžni urejati s staljša varstva pri delu in požarnega varstva. Da, napisano je dolžni urejati, kajti varstvo pri delu je po novi ustavi in zakonu o varstvu pri delu pravica in dolžnost delavca v združenem delu.

D. K.

Skozi streho predilnice nam že dolgo kaplja. Te dni so začeli italijanski izvajalci prenavljati prvih 2000 m² strehe s sodobno strešno maso

Društvo inženirjev in tehnikov tekstilcev in njegova vloga v razvoju tekstilne industrije

Pred 21 leti, 10. junija 1953 so se zbrali tekstilci iz Ljubljane, Maribora in Celja na občnem zboru v Mariboru. Na tem zboru je dozorela misel in potreba po skupni enotni republiški organizaciji, ki bi vodila delo in življenje tekstilcev Slovenije (ZITTS).

Od ustanovnega občnega zbora je število članov ZITTS nenehno naraščalo. Danes šteje zveza 1711 članov, ki združuje 13 samostojnih društev.

Preteklih 21 let obstoja društev in zveze je neločljivo povezano z razvojem naše industrije in gospodarstva naše ožje in širše domovine. Če se ozremo 25 let nazaj, ko je bil ustanovljen savez inženjerov in tehničarov tekstilcev Jugoslavije in po njegovi iniciativi društva inženirjev in tehnikov ter nato splošne republiške zveze, lahko rečemo, da je bilo narejenih mnogo napak, mnogo zamujenega, vendar lahko ugotovimo tudi uspehe, ki jih je dosegla naša republika in naša država kot celota. Saj smo veljali v svetu za polkolonialno agrarno državo, ki bo rabila vsaj še sto let, da bo dosegla raven tedaj že razvitih kapitalističnih držav. Danes nismo več to, temveč se z ugodnimi kazalci hitro približujemo njihovi stopnji razvoja v materialnem, kulturnem in političnem nivoju.

Starim tekstilcem je dobro znano, kakšno je bilo stanje tekstilne industrije v Sloveniji in tudi v drugih republikah pred vojno in v kašnem stanju smo jo našli po vojni. Bila je zbirališče starih strojev iz vseh mogočih predelov Evrope. Od bombardiranja poškodovana, brez rezervnih delov in pomožnih sredstev — lahko bi rekli uničena in nesposobna za nadaljnje obratovanje.

Tu pa se je začelo delo naših strokovnjakov-inženirjev in tehnikov. Iz kupa razvalin so s svojim strokovnim znanjem, organizacijskimi sposobnostmi in elanom, ki bi ga težko našli še kje drugje, napravili to, na kar smo vsi lahko ponosni.

Mnoga naša tekstilna podjetja se lahko danes merijo po svoji opremljenosti, organizaciji in številu strokovnega kadra s podjetji v najbolj industrijsko razvitih državah.

Naša društva inženirjev in tehnikov (IT) imajo staro progresivno in zgodovinsko tradicijo. Ze pred vojno, to je leta 1937 je bilo v Mariboru ustanovljeno društvo tekstilnih tehnikov absolutovno kranjske in leskovaške tekstilne tehniške šole. Ustanovitev takega strokovnega društva je narekovala potreba po lastni afirmaciji in zaščiti proti tujim strokovnjakom, ki so takrat vodili našo tekstilno industrijo in odpirali domače strokovnjake od vodilnih mest. S tem so preprečevali dokaze strokovnega znanja naših strokovnjakov, štitali sebe in tuje gospodarje, tedanje lastnike tekstilnih tovarn.

Zato lahko govorimo o revolucionarnih tradicijah naše tehniške inteligence, ki se je že davno prej morala boriti za svoje pravice in pravice našega delovnega človeka, katerega so ukazovali tujci. Pri tem pa so pomembno vlogo odigrale organizacije IT.

Z obiska članov Društva inženirjev in tehnikov tekstilcev Primorske v Preboldu

Društvo inženirjev in tehnikov tekstilcev Primorske

V okviru ZITTS Slovenije je po šestletnem mrtvilu tudi v Ajdovščini ponovno oživel društvo inženirjev in tehnikov tekstilcev. 13. oktobra 1972 smo se zbrali v mali dvorani doma kulture na ustanovnem občnem zboru in ustanovili DITT Primorske s sedežem v Ajdovščini.

V društvu je vključenih pet podjetij in šteje skupno 87 članov. Poleg inženirjev in tehnikov iz Tekstine, ki smo najštevilnejši, saj nas je kar 37, so se nam priključili še tekstilci iz tekstilne tovarne Okroglica, Volčja draga; Pletenina, Sežana; Ideal, Nova Gorica; Cib, Bovec; in Almira iz Radovljice. Medse smo sprejeli tudi nekaj naših »starih« tekstilcev, ki so zaposleni v Meblu v Novi Gorici.

Kljub nedelavnosti večine članov je društvo v razmeroma kratkem času doseglo kar lepe uspehe.

Organiziralo je:

- strokovne ekskurzije v tekstilne tovarne JULON, PREBOLD in LITIJO ter fabriko tekstilnih mašina KRUSIK, Valjevo;
- predavanje dr. inž. KOLARIČA, direktorja tekstilnega inštituta Maribor s temo »Perspektivni razvoj tekstilne industrije na Slovenskem«, ki se ga je udeležilo 30 do 40 delavcev iz Tekstine;
- enodnevni strokovni simpozij v hotelu Planika, ki so se ga udeležili strokovnjaki iz cele Slovenije. Predavali so profesorji oddelka za tekstilno tehnologijo pri FNT v Ljubljani, sodelavci Tekstilnega inštituta iz Maribora ter strokovnjaki nekaterih znanih podjetij v Sloveniji;
- v sodelovanju s fabriko tekstilnih mašina KRUSIK iz Valjeva je društvo letos v maju ponovno pripravilo simpozij za stro-

kovnjake iz cele Jugoslavije;

— na modni reviji primorskih proizvajalcev smo lahko poleg modelov iz Tekstine, ki so jih prikazale naše manekenke, videli tudi kolekcijo Ideala iz Nove Gorice, Almi-re iz Radovljice, Manufakture iz Nove Gorice in MTC, Čakovec;

— obiskali so nas člani društev iz Litije in Tržiča, ki smo jim po ogledu tovarne in strokovnem razgovoru priredili družabno srečanje;

— društvo je poskrbelo tudi za družabno srečanje, in sicer na velikem tekstilnem plesu. Zal, pa smo že dvakrat zapored ugotovili, da nas je bilo tekstilcev, zlasti iz neposredne proizvodnje malo na tej družabni prireditvi. In ne pozabimo, tekstilci se znano zabavati!

Pregovor pravi »Kdor dela, greši«. Tudi v delu društva smo lahko opazili nekatere pomanjkljivosti, nekajkrat smo bili deležni kritike. V zadoščenje pa naj nam bo, da smo bili v preteklem letu najbolj aktivni v Sloveniji. Res je, lahko bi naredili še mnogo več, toda potrebno je angažiranje večjega števila članov. Lahko je stati ob strani in kritizirati, toda kritika zaradi kritike je premalo, če le-ta ni konstruktivna.

V oktobru se po pravilih društva sklicel občni zbor, ki se ga udeležijo vsi člani. Pregledali bomo dosežanje delovanja društva in si konkretno načrtali pot za naslednje obdobje.

Za sedaj bi apelirali na člane društva, da se udeležijo občnega zbora in da s svojimi predlogi obogatijo delo društva.

Še naprej pa si bomo prizadevali, da bo naše delo plodno in učinkovito ter da bomo tako prispevali k razvoju naše tovarne, industrije in gospodarstva.

D. Ž.

Naša manekenska ekipa žanje priznanja

Lansko poletje smo ustanovili lastno manekensko ekipo. Dekleta in fantje so se radi odzvali vabilu za sodelovanje ter se v razmeroma kratkem času, seveda z malo dobre volje in potrpljenja, naučili manekenskih veščin. Novosti iz naše kolekcije smo prikazovali že v raznih krajih Slovenije: v Kopru, Lipici, Novi Gorici, Desklah, Preboldu, Kranju in Ajdovščini.

V okviru festivala športnih in turističnih filmov v Kranju smo nastopili dne 12., 14. in 17. septembra med odmori filmov. Iz naše kolekcije smo prikazali izključno športne modele: kostime, bluže in karo srajce. Za naša dekleta in fante je bil to uspešen nastop pred zahtevno publiko (novinarji, režiserji, producenti).

Gotovo je tak način reklame zelo učinkovit ter sorazmerno cenen.

K. S.

IZ ŽIVLJENJA KOLEKTIVA

Tekstilci na Triglavu

Za dan prvega izleta na Triglav smo si tekstilci izbrali 7. september. Tisti dan prej smo si še kupovali obutev, kavbojke smo si preurejali v pumparice, si izposojali nahrbtnike in veselo pogledovali v jasno nebo.

Ko nas je proti jutru prebudilo grmenje z dežjem in vetrom, je bilo našega veselja zagotovo samo še polovico. Okrog štirih smo se zbirali pred avtobusno postajo, opremljeni z dežniki in dežnimi plašči, kar ni bilo videti prav nič planinsko. Nekateri so se slabega vremena ustrašili in ostali kar doma. Po kratkem posvetu smo vseeno »odrinili« iz Ajdovščine in se tolažili s tem, da za dežjem sonce pride.

Da je bila vožnja prijetnejša, je poskrbel Emil z Gustlno harmoniko, pomagali pa smo mu tudi drugi s svojimi glasovi, posebno Pepca in Jelka. Med vožnjo po Soški dolini je vseskozi deževalo in nič ni kazalo, da bi se zjasnilo. Po krajšem postanku v Kobaridu, smo prispeli v Trento, kjer je bilo vreme še vedno oblačno, dežja pa ni bilo več. Po nasvetu nekaterih starejših Trentarjev smo se le odločili, da gremo naprej. Oprtali smo si nahrbtnike in zakoračili po glavni cesti do prvega ovinka, nato pa desno po makadamski cesti v dolino Zadnjice. Za nekatere so bili to prvi koraki z nahrbtnikom na hrbtu in pogledi na tako planinsko panoramo okrog nas. Razor, Pogačnikov dom in Pihavec na levi pred nami pa Triglav in bolj desno Kanjevec so se nam zdeli zelo blizu. Po unourni hoji smo se ustavili na koncu doline. Nekateri so zaskrbljeno spraševali, kod se nadaljuje steza. Po kratkem počitku smo se nekateri z večjimi, drugi z manjšimi mukami vzpenjali proti Doliču. Po poti nas je dohitel nosač s tremi konjički, na katerih je nosil material in hrano na Dolič. Ker smo bili preveč glasni, si konji niso upali mimo nas, ampak so nas raje pustili hoditi pred sabo, pač pa po znanem izreku, da pametnejši vedno prvi odneha. Izkoristili smo ustrežljivost nosača in Tončkin ter Janin nahrbtnik obesili na hrbet konjev. Na koncu naše kolone je moralno in fizično pomoč dal Srečo. S skupnimi močmi smo tako prišli do Tržaške kočje na Doliču.

Po obveznem čaju z rumom in rezervirano prenočišč smo se Slavc, Gustl in Lojze še ta dan odpravili na vrh Triglava. Po nekaj sto metrih hoje smo na kakšnih 40 m oddaljeni skali zagledali lepega gamsa, ki je stal kot kip in nas gledal.

Slavcu njegova lovska žilica ni dala, da ne bi omenil, kako bi ga s puško položil na tla. Ker pa je gams najbrž videl, da Slavc nima puške, je mirno stal tudi še potem, ko smo mi trije odšli naprej. V jasnem vrenemu, ko se je sonce nagibalo k zatonu, smo vsi trije prispeli na vrh. Odkar hodim na Triglav, je bilo ta dan prvič, da je bil na vrhu tak mir, kot si ga človek v gorah želi. Poleg nas treh je bil na trhu samo še en planinec. Mrak se je spuščal na zemljo, po dolinah Vrat, Trente in drugih je bilo že temno, medtem ko smo imeli mi na najvišjem vrhu še sonce. Sneg, ki je zapadel zjutraj, je sedaj že zmrzoval, zato smo bili pri sestopu previdni. Z nočjo vred smo se vrnili v kočjo na Dolič, kjer je bilo pravo ljudsko rajanje.

Emil je s harmoniko napravil tako vzdušje, da so nekatere zasrbele pete in so se veselo zavrteli. Prijazna gospodinja je bila ob desetih nepopustljiva in po kratkem postopku nas je spravila spat.

Zjutraj smo namenom bolj pozno vstali, da ne bi hodili na vrh v zmrzlem snegu. Zaradi neprimerne obutve smo dve udeleženki poslali naravnost na Kredarico, sedemindvajset preostalih, pa smo vzeli pot pod noge in se v popolnoma jasnem vremenu napotili po stezi proti vrhu. Ko smo prišli do prvih klinov in »zajla«, je nekatere postalo malo strah, toda tudi to je kmalu minilo. Na nevarnejših mestih smo nekaterim malo pomagali, toda vrvi, ki smo jo imeli s sabo za vsak primer, nismo rabili. Po spolzkih, s snegom pokritih tleh, smo ob enajstih prispeli na vrh.

Razgled smo imeli lep, saj smo videli prav do morja, Krn, Jalovec, Mangrt, italijanske in avstrijske vrhove ter Kamniške Alpe.

Daleč v dolini nas je čakal avtobus, do katerega smo imeli še pol poti. Preden smo »poštampirali« vse razglednice, z vrvjo po »ta zadnji« krstili vse, ki so bili prvič na vrhu, in se fotografirali, so se proti vrhu že podile megle. Sestop čez Mali Triglav proti Kredarici je bil počasen in za nekatere zelo utrujajoč. Se dobro, da je bila megla in ni

bilo videti vseh prepadnih strmin okrog nas.

Na Kredarici so nas čakale Pepca in Marija in skupno smo jo mahnili proti dolini. Pri studencu pod Begunjskim vrhom smo se oddahnili in si natočili steklenice. Dan se je preminjal v večer, ko smo se spuščali po stezi čez Prag v dolino Vrat. Na levi se je dvigala mogočna severna triglavska stena, pred nami sta se v večernem soncu svetila Stenar in Skrlatica, medtem ko je bila dolina Vrat že v mraku. Premajhna kondicija in premajhno zalaganje s kalorijami je pri nekaterih imelo vidne posledice. Tisti bolj pri močeh smo si oprtali po dva nahrbtnika in še pomagali bolj izmučenim. Zadnji smo že v trdi temi, utrujeni in zadovoljni srečno prispeli do Aljaževega doma, kjer nas je čakal avtobus. Vožnja po ovinkasti cesti do Mojstrane je napravila svoje. Šoferju je skoraj zmanjkovalo vrečk, ki jih ima za take priložnosti. Po dolgi utrujajoči vožnji smo pozno pvečer prispeli domov, kjer so nas zaskrbljeno čakali domači.

Kaj lahko rečemo danes o izletu?

Enotno mišljenje vseh je: »Naporno je bilo, ampak lepo. Se bomo šli. Upamo in želimo, da nas bo drugič še več in da bo tudi naša sindikalna organizacija za tak izlet pokazala vsaj malo pripravljenosti.«

A. F.

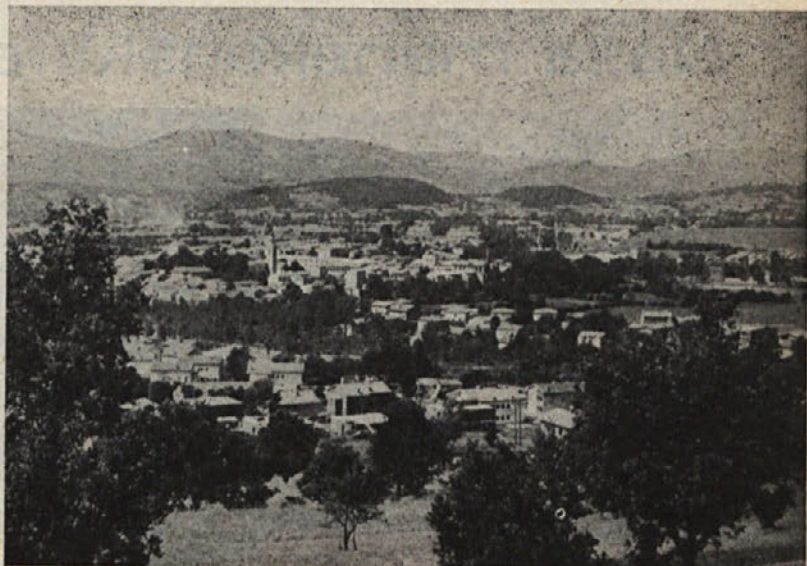

Utrujeni in v snegu, a srečni in ponosni na vrhu Triglava

KOTIČEK LEPE FOTOGRAFIJE

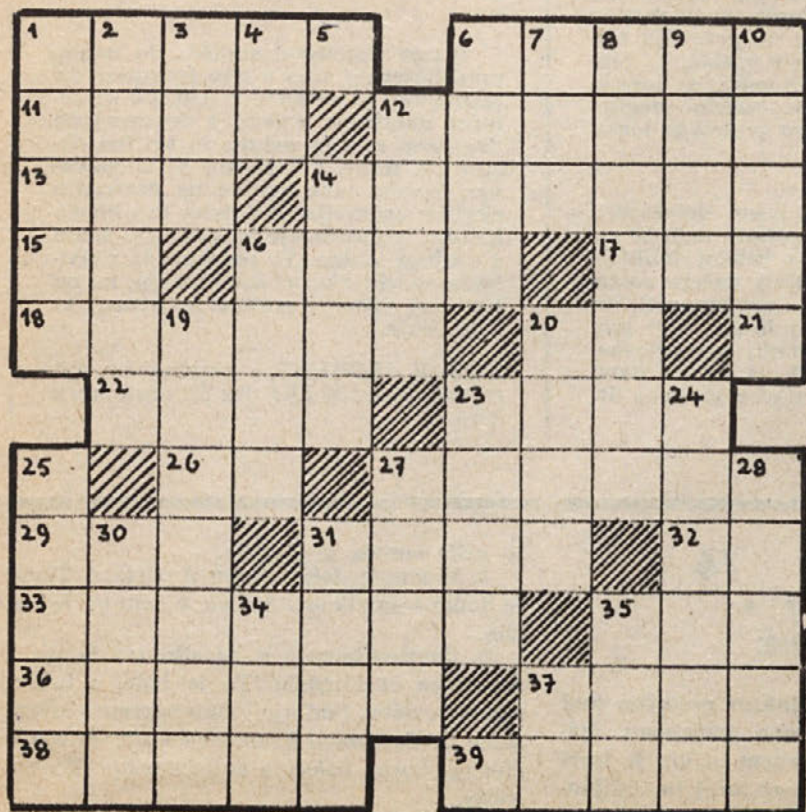
V tej številki objavljamo nekaj motivov iz Ajdovščine našega sodelavca Petra Dacarja.

Vabimo vse, ki radi kdaj pritisnejo na fotoaparatus, da nam pošljajo svoje uspele posnetke, ki bi jih objavljali v naslednjih številkah našega lista na posameznih straneh ali zbrane v »Kotičku lepe fotografije«.

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL: DACAR PETER

VODORAVNO:

1. gonilni stroj, 6. češka denarna enota, 11. klic — poziv, 12. človek, ki uri — uči živali raznih veščin, 13. loščilo, 14. javno ponižanje, 15. glavni števniki, 16. plesni korak, 17. izraz žalosti, 18. kraj med Novo Gorico in Ajdovščino, 20. kemični znak za silicij, 21. predlog — sičnik, 22. zmeda — nered, 23. veletok v Sibiriji, 25. zadnja črka abecede, 26. začetnici imena in priimka slovenskega slikarja (1869—1943), 27. globa — penale, 29. znamka Tomosovega avtomobila, 31. plast, 32. avtomobilska oznaka Trsta, 33. gora pri Gorici, 35. kradljivec, 36. jedro vodikovega atoma s pozitivnim nabojem, 37. telesne poškodbe, 38. televizijski zaslon, 39. konjska oprema.

NAVPIČNO:

1. slovenski slikar in grafik (Miha), 2. letno obuvalo (v ednini), 3. atletska disciplina — tudi apetiti, 4. staroslovanska pijača, 5. geometrijska označba za premer, 6. sladkovodna riba, 7. Romulov brat, 8. senčna — severna stran obrnjena od sonca, 9. čista teža, 10. mejna reka med Sovjetsko zvezo in Iranom, 12. športna obleka, 14. postava telesa, 16. stik — združitev, 19. drugo največje mesto v Sloveniji, 20. mesto in luka v Hrvaškem Primorju, znano po burji, 23. tuje moško ime, 24. mostovž — pomol, 25. slovenska oblika naziva za enojno bombažno prejo, spredeno iz dveh raznobarnih — pri predenju združenih stenev, 27. netrda snov, ki ima lastnost hitrega raztezanja v prostoru — viden ali neviden, 28. človek z razvitim čutom do lepote, 30. ime ameriškega humorističnega pisatelja Twaina, 31. mesto na polotoku Pelješcu, 34. češko moško ime, 35. mariborska tovarna avtomobilov — kratica, 37. grška črka.

P. D.

RAZPIS NAGRAD

Za pravilne rešitve križanke razpisujemo 4 nagrade, in sicer:

1. nagrada 100 din
2. nagrada 80 din
3. nagrada 50 din
4. nagrada 30 din

Rešitve oddajte v zaprtih ovojnica v skrinjice po delovnih enotah ali jih oddajte v splošnem sektorju. Na ovojnicah napišite: »Nagrada križanka Tekstilec št. 1/74!«

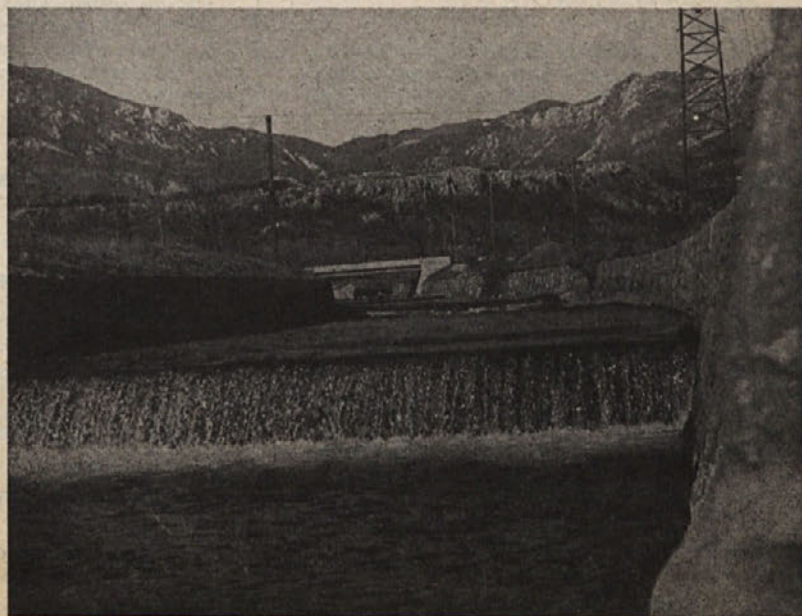
REBUSA

$$\frac{\rho}{c} =$$

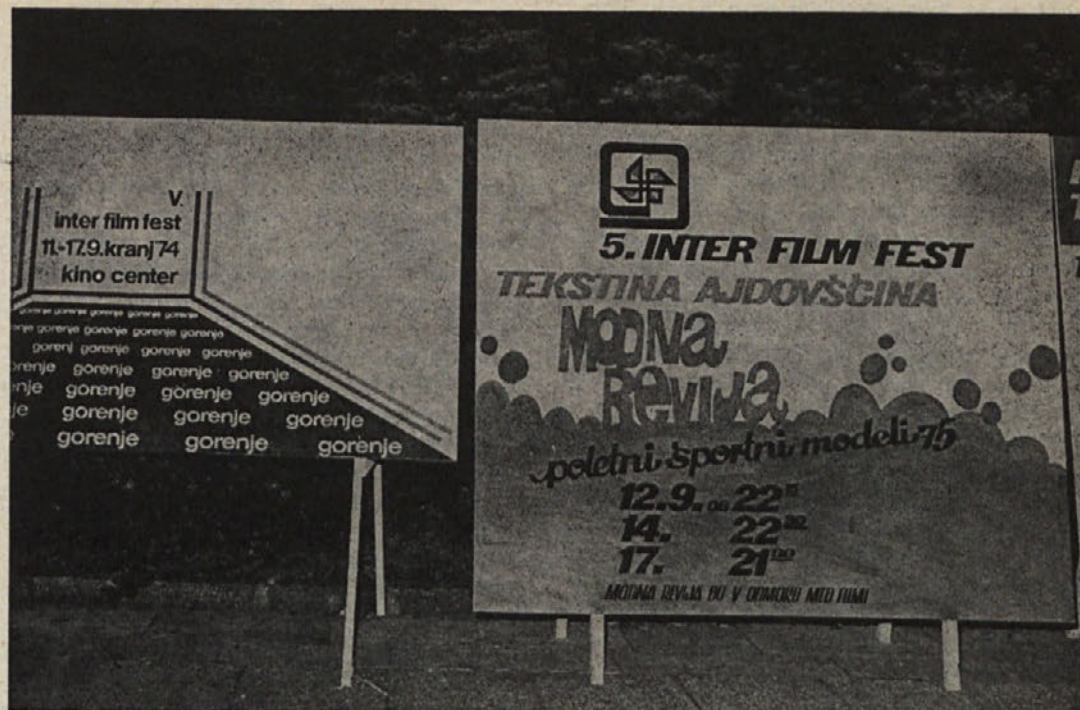
$$100m^2 \neq KA$$

Rešitev: (a)šoupod)

Rešitev: (a)rnka)

Motiv iz Ajdovščine

Organizator mednarodnega festivala športnih in turističnih filmov je rad sprejel našo pobudo o vključitvi modne revije športnih modelov v program festivala. To priča tudi vabilo na revijo na velikem panoju ob panoju Gorenja, ki je bilo pokrovitelj festivala.

DOMISLICE: Poznamo ljudi, ki so pripravljani vsemu in vsakomur ploskati, če jih posadimo v prvo klop,

Tako je pač v življenju: če nam že usoda dodeli košček kolača, se takoj prikaže tudi osa.

Rekli so...

Tako v naši samoupravni socialistični družbi ni in ne more biti prostora za nedisciplino, malomarnost, neodgovorno in stihijno vedenje... Na novo in zelo odločno se moramo potruditi, da bi okrepili delovno in družbeno disciplino in odgovornost slehernega človeka in vseh organov za njihovo delo in ravnanje.

STANE DOLANC, sekretar izvršnega komiteja predsedstva CK ZKJ v govoru na Visu 8. septembra 1974.

Ne moremo pričakovati posebne koristi od najbolj posplošenega ponavljanja ustavnih določil in stališč X. kon-

gresa in se posplošeno zavzemati za njihovo uresničenje, sklicujoč se pri tem nenehno na združeno delo. Namesto tega so nujno potrebni konkretno delo, ustvarjalno iskanje novih rešitev in vztrajna dejavnost na področju njihovega uresničevanja v praksi. Za takšno dejavnost je treba ustvariti določeno podlago, ker je neposredno uveljavljanje ustave na tem področju težko izvedljivo.

Pri tem moramo jasno določevati, kaj je delitev po rezultatih dela in na katerih področjih in v kakšni obliki je nujno treba uveljavljati načelo socialistične solidarnosti in vzajemnosti. Letos so prišle zelo do izraza tudi tendence po vzpostavljanju uravnilovke, kar zelo slabo vpliva na produktivno in ustvarjalno delo in ni v interesu delavskega razreda.

VOJO SERZENTIČ, sekretar v izvršnem komiteju predsedstva CK ZKJ na seji predsedstva dne 30. septembra 1974.

Drugo negativno stališče do nalog, pred katerimi smo v tem trenutku, pa je manija, ki se kaže v tem, da se celotna dejavnost v zvezi z dogovorjeno družbeno nalogo zožuje na kritiko obstoječih težav, s katerimi se spopadamo. Nosilci take kritike ne presegajo okvirov ugotavljanja dejstev in njihove kritike, najpogosteje pa to delajo samo s svojega vidika. To pomeni, da praviloma sodelujejo pri kritiziranju, ne pa tudi pri iskanju rešitev za stvari, ki kritizirajo.

ROMAN ALBREHT, v razpravi na seji predsedstva CK ZKJ dne 30. septembra 1974.

Imeli smo jih...¹⁴

KULTURNOZGODOVINSKI DROBCI IZ AJDOVSKE OBCINE

Dominik Franc Kalin

okoli 1630 — okoli 1680

Sedemnajsto stoletje nam je poleg Janeza Svetokriškega dalo še enega moža, ki se je v latinščini tudi podpisoval »de Sancta Cruce« (sveto-kriški). Bil je to Dominik Franc Kalin, o katerem pa imamo le skope podatke, zakaj na Goriškem je bil rojen, potem pa se je ves čas svojega, pravzaprav sorazmerno tudi za takratne čase krajšega življenja zadrževal tako v času študija kakor kasneje v času svojega delovanja v tujih deželah.

Da se je rodil na Goriškem in celo na Vipavskem (oziroma takrat v Kalinovi dobi s pridevkom Svetem) Križu, nam je pravzaprav povedal Kalin sam, zakaj danes bi tega ne mogli več dokazati. Krstne knjige v tej župniji segajo nazaj le do leta 1753. Zgodovinar Stanko Stanič je pred skoraj šestdesetimi leti prvi obširneje o njem pisal in v svojem spisu navaja, da se je Kalin gotovo rodil v hiši, ki je bila (leta 1915!) last Marije vdove Batič. Od tu so namreč izviral rodovi Kalinov v tem kraju. Ker je bila družina verjetno precej premožna, so dali sina Dominika Franca študirat. Kam, o tem ni točno nič znanega. Ker je v svojem kasnejšem delu pretežno uporabljal italijanski jezik, poleg nemškega uradnega seveda, sklepamo, da v Italijo. Po vsej verjetnosti je najprej študiral v Gorici, kasneje pa kje niže v severni Italiji. To bi bilo mogoče sklepati tudi iz dejstva, da so bili takrat lastniki gradu v Svetem Križu grofje Attems. Ti so grad prav 15. marca 1605 kupili od Henrika Matije, drugega sinu Franca Thurna. Cesar je priznal grofu Hermanu Attemsu in njegovi vdovi sodstvo v Svetem Križu in v okolici in povzdignil Attemse v stan državnih grofov, da so se poslej imenovali »od Svetega Križa« (Heiligenkreuz). Starejši sin tega Hermana Attems, Friderik, je privabil v Križ kapucine. To je bilo leta 1643. Med prvimi redovniki je bil potem naš slavni Janez Svetokriški, ki ga naša literarna zgodovina šteje med pomembnejše pisatelje tega obdobja in o katerem smo v našem listu že pisali. Ker

so bili torej naši kraji takrat pretežno pod italijanskim vplivom, tako socialnem, šolskem kakor sploh kulturnem in ker je imel mali Franc Dominik v vasi torej to italijansko grofovsko rodbino, bo skoraj gotovo, da se je njegova pot za učenostjo usmerila na zahod, in ne na sever, kakor je bila navada za druge slovenske dežele.

Ce preskočimo podatek, ki nam ga daje zgodovinar Dimitz v svoji Geschichte Krains von der ältesten Zeit bis auf das Jahr 1813, zv. 4., Ljubljana 1876 na strani 126 o nekem dominikancu, po imenu Kalin, in da je bil ta Kranjec, dobimo resnejši in bolj utemeljen opis biografskih podatkov o Kalinu pri hrvaškem umetnostnem zgodovinarju Ivanu Kukuljeviću Sakcinskem v njegovem delu Slovnih umjetnikah jugoslovenskih, Zagreb 1858, kjer piše: »Kalin Dominik, Franc, iz Sv. Križa ali Marienberga. Ta doslej povsem nepoznani risar, slikar in glasbenik se je rodil okoli sredine 17. stoletja v pokneženi grofiji Goriški. Potem ko je dovršil šole v Gorici, kjer se je najbrž naučil italijanski in nemški, je odšel na Bavarsko in živel nekaj časa v Monakovem. Tu je izdal leta 1660. eno pesem z bakroreznimi emblemi na čast novorojene princezinje Marije Ane in jo posvetil njenim roditeljem Ferdinandu in Adelhajdi. V tem delu se je podpisal: Dominicus Franciscus Calin de Sancta Cruce ex comitatu Goritiae. Okoli leta 1670 je prišel Kalin na dvor cesarja Leopolda, ki ga je kmalu povzdignil za palatinskega grofa in svojega zgodovinarja. Kot tak je napisal mnogo del na slavo imenovanega cesarja in njegove družine ter jih okrasil s svojimi risarijami in s svojimi muzikalnimi kompozicijami. Med ostalimi njegovimi rokopisi in umotvori se nahajajo naslednji v cesarski knjižnici na Dunaju:

1. Copia della semplicissima Inventione sopra le quattro Monarchie del mondo, Humilissimamente dedicata in Poesia e Musica con un Disegno di gran Amfiteatro, a Sua Sacra Cesarea Real Maestà l'anno 1675 da Domenico Francesco Calin di Marienberg, na-

to nella contea di Goritia.

2. Il tempo dela felicità Austriaca. Temu je dodana muzikalna drama, v delu pa je več slik.

3. Combattimento a cavallo tra la pletà Austriaca et l'invidia. To je lepa, s tušem izdelana risba. Pod njo lahko beremo: Inventione di Domenico Francesco Calin di Marienberg, Conte Palatino et Historiograffo Cesareo.

4. Trionfo riportato dall'invidia. Rappresentatione d'un gran Torneo a cavallo, introdotto da dodici superbissime Comparsi sopra tanti cari trianfanti per solennizzare le gran glorie dell'augustissima casa d'Austria. Inventione semplicissima Humilissimamente dedicata a Sua sacra cesarea Maestà di Leopoldo Imp. de Romani da Dom. Franc. Calin di Marienberg etc. L'anno 1680.

V dunajski Albertini so ohranjeni 4 Kalinovi rodovniki.

Nedokončano pa je ostalo njegovo veliko, življenjsko delo v nemškem jeziku: Oesterreichisches Ehrenwerke. V njem je hotel objaviti podobe vseh avstrijskih vladarjev, poleg tega pa tudi vseh opatij, samostanov, mest itd., hkrati z grbi mest, škofij in plemenitih družin. Tudi to delo je nameraval posvetiti cesarju Leopoldu, katerega je tudi s pismom obvestil. To pismo je namreč pod št. 9220 ohranjeno v dunajski državni knjižnici.

Iz teh Kukuljevičevih podatkov torej je mogoče sklepati, da je bil Kalin res rojen okoli 1630, kjati 1660 je že kot bibliotekar in dvorni tajnik na Dunaju. Ohranil pa je tudi zveze z domovino; tako so mu kranjski deželni stanovi naklonili posebno darilo (mišljenje je tudi denarna pomoč) za izdajo posebne znanstvenega dela, po vsej verjetnosti pravkar omenjenega dela Oesterreichisches Ehrenwerke.

Škoda, da nam niso pretekla stoletja ohranila kaj več in podrobnejših podatkov o tem svojevrstnem, nedvomno učenem in vztrajnem možu, ki se je gotovoda iz skromnega vaškega okolja prikopal do visokih mest v samem Dunaju in tako še enkrat dokazal, kako so naši ljudje bili v vseh časih ukaželjni, marljivi in tudi sposobni ustvarjalni duhovi, ki so lahko tekmovali z najvišjimi tistih časov.

Marijan Breclj